

ҚОҒАМДЫҚ ТЫҢДАУЛАР ХАТТАМАСЫ

"Маңғыстау облысының Маңғыстау ауданындағы "Қаратау-2" кен орнында құрылыс тасын өндіруге арналған Тау-кен жұмыстарының жоспарына" ықтимал әсерлер туралы есеп.

1. Әкімшілік-аумақтық бірліктің (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың) жергілікті атқарушы органының немесе тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің (селолар, кенттер) әкімі аппаратының атауы, ауылдық округтер) аумағында қызметі жүзеге асырылатын немесе аумағына мыналар әсер ететін:

Қазақстан Республикасы, Маңғыстау облысы, Шетпе ауылы, Шетпе ауданы әкімінің аппараты " мемлекеттік мекемесі. ("Маңғыстау облысы әкімдігінің Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" мемлекеттік мекемесі).

2. Қоғамдық тыңдаулардың тақырыбы:

"Маңғыстау облысының Маңғыстау ауданындағы "Қаратау-2" кен орнында құрылыс тасын өндіруге арналған Тау-кен жұмыстарының жоспарына" ықтимал әсерлер туралы есеп.

(қаралатын жобалау құжаттардың толық, нақты атауы)

3. Қоғамдық тыңдауларға шығарылатын құжаттар жіберілген қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның және облыстың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың жергілікті атқарушы органының (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың) немесе тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің (ауылдардың, кенттердің, ауылдық округтердің) әкімі аппаратының атауы:

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің «Қоршаған ортаны қорғау ақпараттық-талдау орталығы» ШЖҚ РМҚ.

4. Көзделіп отырған қызметтің орналасатын жері:

Орналасқан жері "Қаратау-2" кен орны: ҚР, Маңғыстау облысы, Маңғыстау ауданы ең жақын елді мекен: Маңғыстау облысы, Маңғыстау ауданы Шетпе ауылы

Географиялық координаттары: > N 44° 07' 59.98", E 52° 11' 41.40"; > N 44° 07' 50.20", E 52° 11' 53.40".

(көзделіп отырған қызмет учаскесі аумағының толық, нақты мекенжайы, географиялық координаттары)

5. Көзделіп отырған қызметтің ықтимал әсеріне қатысы бар барлық әкімшілік-аумақтық бірліктердің атауы:

ҚР Маңғыстау облысы, Маңғыстау ауданы, Шетпе ауылдық округі, Шетпе ауылы.

(белгіленген көзделіп отырған қызметті жүзеге асыру нәтижесінде аумағына әсер етуі мүмкін және аумағында қоғамдық тыңдаулар өткізілетін әкімшілік-аумақтық бірліктердің тізбесі)

6. Бастамашының деректемелері және байланыс деректері:

"Самғау карьер" жауапкершілігі шектеулі серіктестігі Гатин П. заңды мекенжайы: Маңғыстау облысы, Ақтау қаласы, 34 шағынауданы, 2 үй, 197 пәтер БСН 151040021807, телефон: +7 7017777065

(оның ішінде нақты атауы, заңды және нақты мекенжайы, БСН, телефондары, факстары, электрондық пошталары, сайттары)

7. Ықтимал әсерлер туралы есептерді әзірлеушілердің немесе стратегиялық экологиялық

бағалау жөніндегі есептерді дайындау бойынша сырттан тартылған сарапшылардың немесе мемлекеттік экологиялық сараптама объектілерінің құжаттамасын әзірлеушілердің деректемелері мен байланыс деректері:

«ДАЯН-ЭКО» ЖК

заңды және нақты мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Маңғыстау облысы, Ақтау қ., 130000, ә ш/а, 31 үй, e-mail: g.a.u@list.ru, телефон +7 7053440020

(оның ішінде нақты атауы, заңды және нақты мекенжайы, БСН, телефондары, факстары, электрондық пошталары, сайттары)

8. Қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күн, уақыт, орын (қоғамдық тыңдаулардың ашық жиналысы өткізілетін күн (күндер) және уақыт):

Өткізілу күні: 04.03.2026 ж. Қоғамдық тыңдаудың басталу уақыты: 10:00 сағ. Өткізілетін орны: Маңғыстау облысы, Маңғыстау ауданы, Шетпе ауылдық округі, Шетпе ауылы, «Мәдениет үйі»

Қоғамдық тыңдауларға қатысу үшін сілтеме:

<https://us05web.zoom.us/j/85186142488?pwd=9YP7uRNqzMgf50RHoSbRCfnOAWL09S.1>

Конференция идентификаторы: 851 8614 2488 Кіру коды: ves8j8

(қатысушыларды тіркеу басталатын күн, уақыт, қоғамдық тыңдаулардың басталу және аяқталу уақыты, тыңдаулар өткізілетін орынның толық және нақты мекенжайы. Қоғамдық тыңдаулар ұзартылатын жағдайда барлық күндер көрсетіледі)

9. Бастамашы жіберген сұрату хатының көшірмесі және қоғамдық тыңдауларды өткізу шарттарын келісу туралы әкімшілік-аумақтық бірліктердің жергілікті атқарушы органдары ұсынған жауап хаттың көшірмесі осы қоғамдық тыңдаулар хаттамасына қоса беріледі.

Хаттамаға қоса берілді (Қосымша 1).

10. Қоғамдық тыңдауларға қатысушыларды тіркеу парағы осы қоғамдық тыңдаулар хаттамасына қоса беріледі.

Хаттамаға қоса берілді (Қосымша 2).

11. Қоғамдық тыңдаулар өткізу туралы ақпарат қазақ және орыс тілдерінде келесі жолдармен таратылды:

1) Бірыңғай экологиялық порталда: <https://hearings.ndbecology.gov.kz/Public/PubHearings>

Тіркеу №: 26542747001 Жарияланған күні: 27/01/2026 ж.

Жергілікті атқарушы органның (облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың) ресми интернет-ресурсында немесе әзірлеуші мемлекеттік органның ресми интернет-ресурсында: Маңғыстау облысының табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу басқармасы

<https://www.gov.kz/memleket/entities/mangystau-eco/documents/details/968319?lang=ru>

Жарияланған күні: 13/02/2026 ж.

(ресми интернет-ресурстардың атауы, сілтемелер және жарияланған күні)

2) Қоғамдық тыңдаулар басталған күнге дейін жиырма жұмыс күнінен кешіктірмей, бұқаралық ақпарат құралдарында, оның ішінде кемінде бір газетте және қатысы бар аумақтың шегінде толық немесе ішінара орналасқан тиісті әкімшілік - аумақтық бірліктердің (облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың) аумағында таратылатын кемінде бір теле- немесе радиоарна арқылы бұқаралық ақпарат құралдарында:

«Маңғыстау» газеті 29.01.2026 ж. №4 (10688) қазақ және орыс тілінде. Қоғамдық тыңдауларды өткізу туралы БАҚ-та жарияланған хабарландырудың сканерленген көшірмесі хаттамаға қоса берілді (Қосымша 3).

(газеттегі хабарландырудың атауын, нөмірін және жарияланған күнін көрсету, сондай-ақ газеттің сканерленген титулдық беті мен қоғамдық тыңдаулар өткізілетіндігі туралы хабарландыру берілген бетті қамтитын, сканерленген хабарландыруды қоса ұсыну)

30.01.2026 ж. «Astana TV» телеарнасында (қоғамдық тыңдауларды өткізу туралы) қазақ және орыс тілінде хабарландыру берілді. Эфирдің анықтамасы хаттамаға қоса берілді (Қосымша 4).

(теле немесе радиоарнаның атауын, хабарландыру жарияланған күнді көрсету, теле немесе радиоарнада жарияланған қоғамдық тыңдаулар өткізілетіндігі туралы хабарландырудың бейне және аудиожазбасы бар электрондық жеткізгіш қоғамдық тыңдаулардың хаттамасына қоса тіркелуі (жариялануы) тиіс)

3) Тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктердің (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың, ауылдардың, кенттердің, ауылдық округтердің) аумағында мүдделі жұртшылық үшін қолжетімді орындарда, Маңғыстау облысы, Маңғыстау ауданы, Шетпе ауылдық округі, Шетпе ауылы, «Мәдениет үйі» ғимараты мекенжайы бойынша 1 дана хабарландыру. Осы қоғамдық тыңдау хаттамасына фотоматериалдар қоса беріледі (Қосымша 5).

12. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың шешімдері:

Қоғамдық тыңдаулардың хатшысы болып «Самғау қарьер» ЖШС маманы Бисенғалиева А. тандалды.

«Жақтап» дауыс берді – «45» адам, «қарсы» - « 0 » адам, «қалыс қалды» – « 0 » адам.

(хатшыны таңдау туралы. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың санын көрсету: "қарсы емес", "қарсы", "қалыс қалды")

Қоғамдық тыңдауға қатысушылар регламенті дауыс бойынша қабылданды (Қосымша 6).

«Жақтап» дауыс берді – « 45 » адам, «қарсы» – « 0 » адам, «қалыс қалды» – « 0 » адам.

(регламентті бекіту туралы. Қоғамдық қатысушылардың санын көрсету: "қарсы емес", "қарсы", "қалыс қалды")

13. Барлық тыңдалған баяндамалар туралы мәліметтер:

Баяндамашы: «Самғау қарьер» ЖШС маманы Бисенғалиева А.

(баяндамашының тегі, аты және әкесінің аты (бар болса), лауазымы, өкілі болып отырған ұйымның атауы)

Баяндаманың тақырыбы: "Маңғыстау облысының Маңғыстау ауданындағы "Қаратау-2" кен орнында құрылыс тасын өндіруге арналған Тау-кен жұмыстарының жоспарына" ықтимал әсерлер туралы есеп.

Жоба бойынша презентациядағы слайдтар саны 17 бет, доклад беттерінің саны – 7 бет.

(баяндаманың тақырыбы, беттердің, слайдтардың, файлдардың, плакаттардың, сызбалардың саны)

Қоғамдық тыңдауларға шығарылып отырған құжаттар бойынша баяндамалардың мәтіні осы қоғамдық тыңдаулар хаттамасына қоса беріледі (Қосымша 7).

14. Мүдделі мемлекеттік органдар мен жұртшылықтың осы Қағидаларының 18-тармағына сәйкес жазбаша нысанда ұсынылған немесе қоғамдық тыңдауларды өткізу барысында айтылған барлық ескертулер мен ұсыныстарын, әрбір ескерту және ұсыныс бойынша бастамашының жауаптары мен түсініктемелерін қамтитын жиынтық кесте. Қоғамдық тыңдаулардың тақырыбына мүлде қатысы жоқ ескертулер мен ұсыныстар кестеге "қоғамдық тыңдаулардың тақырыбына қатысы жоқ" деген белгімен енгізіледі.

Қоғамдық тыңдаулар өткізілгенге дейін және өткізу кезінде келіп түскенде ескертулер мен

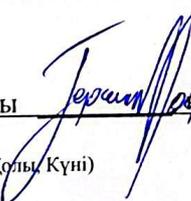
ұсыныстардың жиынтық кестесі хаттамасына қоса берілді.

15. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың жоба және қаралатындардың сапасы туралы пікірі (негіздемесімен), құжаттардың, тыңдалған баяндамалардың толықтығы және оларды түсінудің қолжетімділігі тұрғысынан, оларды жақсарту бойынша ұсынымдар: Тыңдау барысында жақсарту бойынша ұсыныстар болған жоқ.

(тегі, аты және әкесінің аты (бар болса), лауазымы, өкілдігінің атауы ұйымдар, пікірлер мен ұсыныстар)

16. Қоғамдық тыңдаулар хаттамасына шағымдану Қазақстан Республикасының Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексіне сәйкес сот және сотқа дейінгі тәртіппен мүмкін болады.

17. Қоғамдық тыңдаулардың төрағасы:

Шетпе ауылының әкімшілігінің бас маманы Сейсенбі Берекет Сағынғалиұлы 04 наурыз 2026 ж.

(ұсынушы ұйымның тегі, аты және әкесінің аты (бар болса), лауазымы, атауы, Қолы, Күні)

18. Қоғамдық тыңдаулардың хатшысы:

Жалаң ҒДД «Социалдық қаржы» Бисемашева Ә.С. 04 наурыз 2026 ж.

(тегі, аты және әкесінің аты (бар болса), лауазымы, ұсынатын ұйымның атауы, Қолы, Күні)

Қоғамдық тыңдаулар өткізілгенге дейін және өткізу кезінде келіп түскен ескертулер мен ұсыныстардың жиынтық кестесі

№	Қатысушылардың ескертулері мен ұсыныстары (қатысушының тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), лауазымы, өкілі болып отырған ұйымның атауы)	Ескертулер мен ұсыныстарға жауаптар (жауап берушінің тегі, аты, әкесінің аты (бар болса) және/немесе лауазымы, өкілі болып отырған ұйымның атауы)	Ескерту (алынып тасталған/алынбаған ескерту немесе ұсыныс, "қоғамдық тыңдау тақырыбына қатысы жоқ")
1			
2			
3			
4			

Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың тіркеу парағы

№ п/п	Қатысушының аты-жөні	Қатысушы санаты (мүдделі жұртшылықтың өкілі, мемлекеттік органның бастамашының)	Байланыс телефон нөмірі	Қатысу форматты (жеке немесе конференц-байланыс арқылы)	Қолы (ашық жиналыста қатысқан жағдайда)
1	Мерисаева Б	ауыл тұрғыны	87011996719	жеке	Мерисаева Б
2	Алиев Б	- / -	87013754478	- / -	Алиев Б
3	Жайылбаев Т.		87755985949		Жайылбаев Т.
4	Аманжол Б		8702525376		Аманжол Б
5	Жушбаев К.		8706425219		Жушбаев К.
6	Мауғанов Р		87759158322		Мауғанов Р
7	Сойытқалиев А		87754107312		Сойытқалиев А
8	Аманжол Б		8-701-503-46-95		Аманжол Б
9	Рахметов Т		8777572084		Рахметов Т
10	Мұсаханбетов		87755756915		Мұсаханбетов
11	Жиббаев Т		87789917923		Жиббаев Т
12	Рахметов		8703827677		Рахметов
13	Қарабаев К		87781795858		Қарабаев К
14	Жураев Б.		7789157364		Жураев Б.
15	Әбдіраманов Б.		77752596559		Әбдіраманов Б.
16	Жураев Б.		8111316916		Жураев Б.
17	Жураев Б.		77760193020		Жураев Б.
18	Жураев Б.		77785093249		Жураев Б.
19	Жураев Б.		87012098666	1-1	Жураев Б.
20	Жураев Б.		8778571682		Жураев Б.
21	Рахметов Ш.		87756143674		Рахметов Ш.
22	Жураев Б.		87054043090		Жураев Б.
23	Жураев Б.		7015923253		Жураев Б.
24	Жураев Б.		87011981686		Жураев Б.
25	Жураев Б.		87056576989		Жураев Б.
26	Жураев Б.		8707774010		Жураев Б.
27	Жураев Б.		8778608175		Жураев Б.
28	Жураев Б.		87783918301		Жураев Б.
29	Жураев Б.		87781048100		Жураев Б.
30	Жураев Б.		87001241234	1-1	Жураев Б.
31	Жураев Б.		87022507911		Жураев Б.
32	Жураев Б.		87012469437		Жураев Б.
33	Жураев Б.		87026422099		Жураев Б.
34	Жураев Б.		87763061200		Жураев Б.
35	Жураев Б.	ауыл әкімі	87083714099		Жураев Б.
36	Жураев Б.	Көп Деректер	8708777065		Жураев Б.
37	Жураев Б.	ДФМО	-	Zoom	Zoom
38	Жураев Б.	УПР и РП	-	Zoom	Zoom

Ашық жиналыстар арқылы қоғамдық тыңдаулар өткізу регламенті

Қоғамдық тыңдауларға қатысушыларды тіркеудің басталу уақыты: 10:05.

Келісілген уақытта қоғамдық тыңдаулардың ашылуы - 10:30.

Баяндамашылардың сөйлеген сөздері. Баяндаманың ұзақтығы- 15 минут.

Баяндамаларды талқылау ұзақтығы әрқайсысы үшін 5 минутты құрайды.

Баяндамалар бойынша қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың ескертулері мен ұсыныстары тыңдалады. Баяндамашылар өз кезегінде қоғамдық тыңдауларға қатысушыларға олардың ескертулері мен ұсыныстарына жауап береді.

Қоғамдық тыңдауды қорытындылау 10 минут

Форма письма-запроса от инициатора общественных слушаний на проведение общественных слушаний в местные исполнительные органы административно-территориальных единиц (района, города)

исходящий номер: 26542747001, Дата: 27.01.2026

(регистрационные данные письма, исходящий номер, дата)

Информируем Вас о: Проведение оценки воздействия на окружающую среду (в том числе сопровождаемой оценкой трансграничных воздействий)

(наименование в соответствии с пунктом 12 настоящих Правил)

Будет осуществляться на следующей территории: Мангистауская область, Мангистауский район, Шетпинский с.о., с.Шетпе (Отчет о возможных воздействиях к Плану горных работ на добычу строительного камня в Мангистауском районе Мангистауской области)

(территория воздействия, географические координаты участка)

Предоставляем перечень административно-территориальных единиц, на территорию которых может быть оказано воздействие, и на территории которых будут проведены общественные слушания:

Предмет общественных слушаний: Отчет о возможных воздействиях к Плану горных работ на добычу строительного камня на месторождении «Каратау-2» в Мангистауском районе Мангистауской области

(тема, название общественных слушаний, предмет общественных слушаний в обязательном случае должен содержать точное наименование, место осуществления, срок намечаемой деятельности и наименование инициатора намечаемой деятельности)

Просим согласовать нижеуказанные условия проведения общественных слушаний: Мангистауская область, Мангистауский район, Шетпинский с.о., с.Шетпе, дом культуры, 04.03.2026 10:00

(место, дата и время начала проведения общественных слушаний)

Место проведения общественных слушаний в населенном (-ых) пункте (-ах) обосновано их ближайшим расположением к территории намечаемой деятельности (7 км).

Объявление о проведении общественных слушаний на казахском и русском языках будет распространено следующими способами:

Жаңа өмір; телеканал "Астана ТВ"

(наименование газеты, теле- и радиоканала, где будет размещено объявление)

дом культуры с. Шетпе

(расположение мест, специально предназначенных для размещения печатных объявлений (доски объявлений))

Просим также подтвердить наличие технической возможности организации видеоконференцсвязи в ходе проведения общественных слушаний.

В соответствии с Экологическим кодексом Республики Казахстан и Правилами проведения общественных слушаний, общественные слушания проводятся под председательством представителя местного исполнительного органа соответствующей административно-территориальной единицы (района, города). Местный исполнительный орган обеспечивает видео- и аудиозапись открытого собрания общественных слушаний. Электронный носитель с видео- и аудиозаписью всего хода открытого собрания общественных слушаний с начала регистрации до закрытия общественных слушаний и подведением итогов слушаний, подлежит приобщению (публикации) к протоколу общественных слушаний.

В соответствии с требованиями законодательства просим обеспечить регистрацию участников общественных слушаний и видео- и аудиозапись общественных слушаний.»
Товарищество с ограниченной ответственностью "Самғау карьер" (БИН: 151040021807), +7(702)-115-81-99, almagul.bisengaliyeva.84@mail.ru,

---

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации представителем которой является, подпись, контактные данные инициатора общественных слушаний).

Форма письма-ответа инициатору общественных слушаний от местных исполнительных органов административно-территориальных единиц (района, города) на проведение общественных слушаний

исходящий номер: 26542747001, Дата: 27.01.2026

(регистрационные данные письма, исходящий номер, дата)

«В ответ на Ваше письмо (исх. №26542747001, от 27.01.2026 (дата)) о согласовании предлагаемых Вами условий проведения общественных слушаний, сообщаем следующее:

«Согласовываем проведение общественных слушаний по предмету Отчет о возможных воздействиях к Плану горных работ на добычу строительного камня на месторождении «Каратау-2» в Мангистауском районе Мангистауской области, в предлагаемую Вами 04.03.2026 10:00, Мангистауская область, Мангистауский район, Шетпинский с.о., с.Шетпе, дом культуры(дату, место, время начала проведения общественных слушаний)»

(к причинам несогласования относятся: место проведения не относится к территории административно-территориальных единиц, на которую может быть оказано воздействие в результате осуществления намечаемой деятельности; дата и время проведения выпадает на выходные и/или праздничные дни, нерабочее время. "Поддерживаем, предложенные Вами способы распространения объявления о проведении общественных слушаний". или "Предлагаем дополнить (заменить) следующими способами, для более эффективного информирования общественности").

«Подтверждаем наличие технической возможности организации видеоконференцсвязи в ходе проведения общественных слушаний».

«Перечень заинтересованных государственных органов: 1. 2.»

Товарищество с ограниченной ответственностью "Самғау карьер" (БИН: 151040021807), +7(702)-115-81-99, almagul.bisengaliyeva.84@mail.ru

---

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации представителем которой является, подпись, контактные данные инициатора общественных слушаний).

ҚЫЗМЕТ

КӘСІБИЛІККЕ БАСТАР ЖОЛ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТІН ДАМУДЫҢ
2024 - 2029 ЖЫЛДАРҒА АРНАЛҒАН ТҮЖЫРЫМДАМАСЫ МЕРИТОКРАТИЯ
ҚАҒИДАТЫН ДАМУДЫ КӨЗДЕЙДІ.

Аталған бағдарлама, мемлекеттік қызметке іріктеу және еңбек сіңірген, құзыреті және кәсіби дағдылары бойынша қызмет бабында ілгерілетуді жүзеге асырады.

Бұл, нағыз лайықты адамдарды анықтау әдістерін жетілдіру, адам ресурстарымен жұмыс істеу тәсілдерін жан-жақты қайта қарауды талап ететін мәселе.

Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің Маңғыстау облысы бойынша департаменті Кадрлық ілгерілеу мониторингін тұрақты түрде жүргізіп отырады.

Мәселен, статистикалық деректерге сәйкес 2025 жылдың қорытындысы бойынша бос орындарға жарияланған ішкі конкурстар нәтижесінде 116 мемлекеттік қызметші тағайындалған, олардың ішінде 94 бұрын төменгі лауазымдарды атқарды. Демек, Маңғыстау облысының жергілікті атқарушы органдарында меритократия үлесі айтарлықтай жоғары.

«Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметі туралы» Заңның 29-бабының 1-4-тармақтарына сәйкес жергілікті атқарушы орган және (немесе) жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын атқарушы орган өткізетін ішкі конкурста осы облыстың жергілікті бюджетінен қаржыландырылатын

барлық жергілікті атқарушы органдардың және (немесе) атқарушы органдардың мемлекеттік қызметшілері де қатысуға құқылы.

Мемлекеттік қызмет саласындағы заңнамаға енгізілген өзгерістер меритократия қағидаттарын одан әрі жан-жақты іске асыруды көздейді.

Бүгінде мансаптық ілгерілеу заңнамадағы жаңа түзетулердің, олардың жұмысын бағалау қорытындысы бойынша тиімді мемлекеттік қызметшілер лауазымын жоғарылатудың арқасында да мүмкін болды.

Егер бұрын тоқсан сайынғы бағалау нәтижелері бонустар төлеу, көтермелеу, оқыту, ротациялау, мемлекеттік лауазымын төмендету не жұмыстан

шығару бойынша негіз болса, сонымен қатар, бағалаудың оң қорытындысы мемлекеттік орган ішінде неғұрлым жоғары лауазымға көтерілу үшін негіз болды.

Мысалы, нәтижелі қызмет атқарғаны үшін Жаңаөзен қаласы әкімі аппаратының персоналды басқару қызметінің бас инспекторы Чуганова Алия Узакбаевна бағалау қорытындысы бойынша жоғары тұрған лауазымға тағайындалды.

Сондай-ақ, Тажибаев Нуржан Құрманғазыевич Ақтау қаласы әкімі аппаратының ұйымдастыру-бақылау бөлімінің басшысы қызметіне тағайындалды.

Бұл мемлекеттік қызметте басқаруға лайықты, біліктілігі жоғары, кәсіби мамандардың келуін көздейтін меритократия қағидатын жетілдірудің ерекше маңыздылығын атап өткен жөн. Аталған бағыт бойынша Агенттіктің аумақтық Департаментімен жұмыстар жүйелі түрде жүргізілетін болады.

Т.ЖУМАҒҰЛОВ,
Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің Маңғыстау облысы бойынша департаментінің басшысы.

ӘСКЕРИ МІНДЕТ – АЗАМАТТЫҚ ПАРЫЗ

МАҢҒЫСТАУ АУДАНЫНЫҢ ҚОРҒАНЫС ІСТЕРІ ЖӨНІНДЕП БӨЛІМІНДЕ 2026 ЖЫЛҒЫ НАУРЫЗ–МАУСЫМ АЙЛАРЫНДА МЕРЗІМДІ ӘСКЕРИ ҚЫЗМЕТКЕ ШАҚЫРЫЛУҒА ЖАТАТЫН АЗАМАТТАРДЫ ЗЕРДЕЛЕУ ЖӘНЕ ІРІКТЕУ ЖҰМЫСТАРЫ БАСТАЛДЫ.

Әскерге шақыру Қазақстан Республикасының «Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы» Заңының 31-бабына сәйкес жүзеге асырылады. Мерзімді әскери қызметке шақыруды кейінге қалдыруға немесе одан босатуға құқығы жоқ 18–27 жас аралығындағы азаматтар қамтылады. Әскерге шақырылушыларды зерделеу Қазақстан Республикасы Үкіметінің тиісті қаулыларына сәйкес жүргізіледі. Бұл жұмыстар азаматтардың денсаулық жағдайы, білім деңгейі, жұмыс немесе оқу орны, отбасы құрамы, жүргізуші куәлігінің болуы, Қазақстан аумағында болуы және қоспа бұзушылық деректері туралы мәліметтерді жұмыс түрде жинақтауды көздейді. Зерделеу екі кезеңде өтеді, бірінші кезең жыл сайын 10 қаңтар мен 28 ақпан аралығында жүргізіледі. Аудандық қорғаныс істері бөлімінде

зерделеуге қатысты жоспар бекітіліп, жауапты тұлғалар айқындалды, әскерге шақырылушылардың тізімі мен өткізу кестесі жасалды. Қажетті мәліметтер мемлекеттік ақпараттық жүйелер арқылы немесе ресми сұрау салу негізінде алынады. Әскерге шақырылушыларды іріктеу мен зерделеу Қарулы Күштер, басқа да әскери құрылымдар және арнаулы мемлекеттік органдар өкілдерінің қатысуымен жүргізіледі. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік қызметі мен ҰҚК Шекара қызметін жасақтау үшін іріктеу басым тәртіппен жүзеге асырылады. 2026 жылғы наурыз–маусым айларында ауданда 331 әскерге шақырылушы мерзімді әскери қызметке шақырылады. Оларды алдын ала зерделеу үшін азаматтарға «1414» Бірыңғай байланыс орталығы арқылы электронды шақырту қағаздары жолданды.

Айта кету керек, Отан алдындағы борышын абыроймен өтеген жастарға ҰБТ тапсырмай-ақ мемлекеттік грант негізінде жоғары оқу орындарына түсу мүмкіндігі қарастырылған. Отан қорғау – әрбір азаматтың қасиетті парызы. Жастарды патриоттық рухта тәрбиелеу, ел мен жерге деген сүйіспеншілікті арттыру – баршамыздың ортақ міндетіміз.

Г.ТАЙШАЕВ,
аудандық қорғаныс істері жөніндегі бөлім басшысы.

МАМАН КЕҢЕСІ

ҚҰТЫРУ – ОРТАЛЫҚ ЖҮЙЕ ЖҮЙЕСІН ЗАҚЫМДАЙТЫН, ДЕР КЕЗІНДЕ МЕДИЦИНАЛЫҚ КӨМЕК КӨРСЕТІЛМЕГЕН ЖАҒДАЙДА СОҢҒЫ ӨЛІММЕН АЯҚТАЛАТЫН АСА ҚАУІПТІ ЖҰҚПАЛЫ АУРУ. АУРУДЫҢ ҚОЗДЫРҒЫШЫ – ВИРУС. ҚҰТЫРУ АДАМ МЕН ЖАНУАРЛАР ҮШІН ӨТЕ ҚАУІПТІ БОЛҒАНДЫҚТАН, ОНЫҢ АЛДЫН АЛУ ЖӘНЕ ЕРТЕ ЕМ ҚАБЫЛДАУ ЕРЕКШЕ МАҢЫЗДАҒА ИЕ.

ҚҰТЫРУ – ҚАУІПТІ ДЕРТ

Адамға құтыру вирусы негізінен құтырумен ауырған үй және жабайы жануарлардан жұғады. Олардың қатарына ит, мысық, сиыр, қой, жылқы, түйе, сондай-ақ жабайы жыртқыштар – түлкі, қасқыр, қарсақ және басқа да жануарлар жатады. Вирус жануар тістеген кезде, тырнағанда, сондай-ақ зақымдалған теріге немесе ашық жараға сілекейдің түсуі арқылы ағзаға енеді. Құтыру вирусы адамға:

- жануар тістегенде;
- жануар тырнағанда;
- сілекейі ашық жараға түскенде;
- сілекейдің көз, ауыз немесе мұрынның шырышты қабатына түсуі арқылы жұғады. Аурудың белгілері Құтыру ауруының жасырын (инкубациялық) кезеңі бірнеше күннен бірнеше айға дейін созылуы мүмкін. Орташа есеппен алғанда, бұл кезең 30–60 күнді құрайды, алайда кейбір жағдайларда 10–90 күнге, сирек жағдайда 1 жылдан астам уақытқа дейін созылуы ықтимал. Тістелген жер бас аймағынан неғұрлым алыс орналасса, инкубациялық кезең соғұрлым ұзақ болады.

Аурудың негізгі белгілері:

- дене қызуының көтерілуі;
- бас ауруы, жалпы әлсіздік;
- тістелген жердің ауруы мен қышынуы;
- жарық пен судан қорқу;
- булшықтардың тартылуы;
- тыныстың қиындауы;

- салдану;
- есінен тану.

Аурудың тез өршуі жарақаттың тереңдігіне және ағзаға түскен вирустың мөлшеріне тікелей байланысты. Алдын алу шаралары Құтырудың алдын алуының ең тиімді әдісі – вакцинация. Үй жануарларын уақытылы ектіру – аурудың таралуын болдырмаудың басты жолы.

Сонымен қатар:

- бейтаныс немесе қаңғыбас жануарларға жақындамау;
- жануар тістеген немесе тырнаған жағдайда жараны сабынмен мұқият жуып, дереу медициналық мекемеге жүгіну;
- дәрігер белгілеген вакцинация күрсін толық әрі үздіксіз қабылдау қажет.

Вакцинация кезінде алкоголь ішуге қатаң тыйым салынады, себебі ол ағзаның қорғаныс қабілетін төмендетіп, егудің тиімділігін азайтады. Сондай-ақ ұйқы мен демалыстың дұрыс режимін сақтау, таза ауада көбірек болу және салқын тигізбеу ұсынылады. Құтыру – алдын алуға болатын, бірақ асқынған жағдайда аса қауіпті дерт. Сондықтан әрбір азамат жеке қауіпсіздік шараларын сақтап, өз денсаулығына жауапкершілікпен қарауы тиіс.

Г.СУЛТАҒАЛИЕВА,
аудандық санитарлық-эпидемиологиялық бақылау басқармасының маманы.

ҚОҒАМДЫҚ ТЫҢДАУ

"Самғау карьер" ЖШС Маңғыстау облысының Маңғыстау ауданындағы "Қаратау-2" кен орнында құрылыс тасын өндіруге арналған Тау-кен жұмыстарының жоспарына ықтимал әсерлер туралы есепке қоғамдық тыңдаулар өткізіледі.

Өткізу күні 2026 жылдың 04 наурыз сағат 10.00-де Маңғыстау облысы, Маңғыстау ауданы, Шетпе ауылы, Мәдениет үйі мекенжайы бойынша жергілікті уақыт бойынша.

Кен орнынң географиялық координаттары: 44°07'59.98" С.Е. 52°11'41.40" Ш.Б.

Масштабтаудағы онлайн конференцияға сілтеме: <https://us05web.zoom.us/j/85186142488?pwd=9YP7uRNqzMgf50RH0SbRCfnQAWL09S.1>

Конференция идентификаторы: 851 8614 2488. Кіру коды: vec8j8

Қоғамдық тыңдауларға шығарылатын материалдармен сайттан танысуға болады <https://hearings.ndbecology.gov.kz/Public/PubHearings>

Сараптама жүргізу жөніндегі мемлекеттік орган: Маңғыстау облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы sbazarbay@mangystau.gov.kz. Жоспарланған қызметтің бастамашысы: "Самғау карьер" ЖШС БСН 151040021807

Маңғыстау облысы, Ақтау Қ, а, Ақтау Қ, 34 шағын аудан, 2 үй, 197 пәтер

Ықтимал әсерлер туралы есепті құрастырушы: "ДАЯН-ЭКО" ЖК. Байланыс телефоны: +77021158199

ОБЩЕСТВЕННЫЕ СЛУШАНИЯ

ТОО «Самғау карьер» проводит общественные слушания к Отчету о возможных воздействиях к плану горных работ на добычу строительного камня на месторождении «Каратау-2» в Мангистауском районе Мангистауской области.

дата проведения 04 марта 2026 г. в 10.00 по местному времени по адресу Мангистауская область, Мангистауский район, с. Шетпе, дом культуры.

Географические координаты месторождения: 44°07'59.98" С.Ш. 52°11'41.40" В.Д.

Ссылка на онлайн-конференцию в зум: <https://us05web.zoom.us/j/85186142488?pwd=9YP7uRNqzMgf50RH0SbRCfnQAWL09S.1>

Идентификатор конференции: 851 8614 2488. Код доступа: vec8j8 . Ознакомиться с материалами, выносимыми на общественные слушания можно на сайте <https://hearings.ndbecology.gov.kz/Public/PubHearings>

Государственный орган по проведению экспертизы: управление природных ресурсов и регулирования природопользования Мангистауской области sbazarbay@mangystau.gov.kz.

Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «Самғау карьер» БИН 151040021807

МАНГИСТАУСКАЯ ОБЛАСТЬ, АКТАУ ГА, ГАКТАУ, микрорайон 34, дом 2, кв.197. Составитель отчета о возможных воздействиях: ИП «ДАЯН-ЭКО». Контактный телефон: +77021158199

ҚОҒАМДЫҚ ТЫҢДАУ

"Самғау карьер" ЖШС Маңғыстау облысының Маңғыстау ауданындағы "Қаратау-2" кен орнында құрылыс тасын өндіруге арналған Тау-кен жұмыстарының жоспарына есепке қоғамдық тыңдаулар өткізіледі. Өткізу күні 2026 жылдың 04 наурыз сағат 11.00-де Маңғыстау облысы, Маңғыстау ауданы, Шетпе ауылы, Мәдениет үйі мекенжайы бойынша жергілікті уақыт бойынша.

Кен орнынң географиялық координаттары: 44°07'59.98" С.Е. 52°11'41.40" Ш.Б. Масштабтаудағы онлайн конференцияға сілтеме:

<https://us05web.zoom.us/j/84844860670?pwd=ze0vf3SBLSkwn7P166bAnFpPk3aWBQ.1>

Конференция идентификаторы: 864 7644 1350. Кіру коды: cPaad.

Қоғамдық тыңдауларға шығарылатын материалдармен сайттан танысуға болады <https://hearings.ndbecology.gov.kz/>

Сараптама жүргізу жөніндегі мемлекеттік орган: Маңғыстау облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы sbazarbay@mangystau.gov.kz.

Жоспарланған қызметтің бастамашысы: "Самғау карьер" ЖШС БСН 151040021807

Маңғыстау облысы, Ақтау Қ, а, Ақтау Қ, 34 шағын аудан, 2 үй, 197 пәтер

Ықтимал әсерлер туралы есепті құрастырушы: "ДАЯН-ЭКО" ЖК. Байланыс телефоны: +77021158199

ОБЩЕСТВЕННЫЕ СЛУШАНИЯ

ТОО «Самғау карьер» проводит общественные слушания к плану горных работ на добычу строительного камня на месторождении «Каратау-2» в Мангистауском районе Мангистауской области.

дата проведения 04 марта 2026 г. в 11.00 по местному времени по адресу Мангистауская область, Мангистауский район, с. Шетпе, дом культуры.

Географические координаты месторождения: 44°07'59.98" С.Ш. 52°11'41.40" В.Д.

Ссылка на онлайн-конференцию в зум: <https://us05web.zoom.us/j/84844860670?pwd=ze0vf3SBLSkwn7P166bAnFpPk3aWBQ.1>

Идентификатор конференции: 864 7644 1350. Код доступа: cPaad.

Ознакомиться с материалами, выносимыми на общественные слушания можно на сайте <https://hearings.ndbecology.gov.kz/>

Государственный орган по проведению экспертизы: управление природных ресурсов и регулирования природопользования Мангистауской области sbazarbay@mangystau.gov.kz.

Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «Самғау карьер» БИН 151040021807

МАНГИСТАУСКАЯ ОБЛАСТЬ, АКТАУ ГА, ГАКТАУ, микрорайон 34, дом 2, кв.197. Составитель отчета о возможных воздействиях: ИП «ДАЯН-ЭКО». Контактный телефон: +77021158199

а в случае предоставления трудового отпуска вне графика отпусков - не позднее чем за три рабочих дня
предоставления).

Также необходимо обратить внимание на следующие статьи ТК РК по отпускам:

Статья 90. п.1. Продолжительность оплачиваемых ежегодных трудовых отпусков исчисляется **в календарных днях**, без учета праздничных дней, приходящихся на дни оплачиваемого ежегодного трудового отпуска, независимо от применяемых режимов работы и графиков сменности.

Статья 92.п 3. По соглашению между работником и работодателем оплачиваемый ежегодный трудовой отпуск может быть разделен на части.

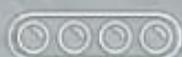
При этом **одна из частей** оплачиваемого ежегодного трудового отпуска должна быть **не менее двух календарных недель** продолжительности отпуска, предусмотренного в трудовом договоре работника.

Қоғамдық тыңдау

"Самғау карьер" ЖШС Маңғыстау облысының Маңғыстау ауданындағы "Қаратау-2" кен орынында құрылыс тасын өндіруге арналған Тау-кен жұмыстарының жоспарына ықтимал әсерлер туралы есепке қоғамдық тыңдаулар өткізеді.
өткізу күні 2026 жылдың 04 наурыз сағат 10.00-де Маңғыстау облысы, Маңғыстау ауданы, Шетпе ауылы, Мәдениет үйі мекенжайы бойынша жергілікті уақыт бойынша.
Кен орының географиялық координаттары: 44°07'59.98" С.Е. 52°11'41.40" Ш.Б
Масштаптаудағы онлайн конференцияға сілтеме:
<https://us05web.zoom.us/j/85186142488?pwd=9YP7uRNqzMgf50RH0SbRCfnQAWL09S.1>
Конференция идентификаторы: 851 8614 2488. Кіру коды: vec8j8
Қоғамдық тыңдауларға шығарылатын материалдармен сайттан танысуға болады
<https://hearings.ndbecology.gov.kz/Public/PubHearings>
Сараптама жүргізу жөніндегі мемлекеттік орган: Маңғыстау облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы s.bazarbay@mangystau.gov.kz.
Жоспарланған қызметтің бастамашысы: "Самғау карьер" ЖШС БСН 151040021807
Маңғыстау облысы, Ақтау Қ. а., Ақтау Қ., 34 шағын аудан, 2 үй, 197 пәтер
Ықтимал әсерлер туралы есепті құрастырушы: "ДАЯН-ЭКО" ЖК
Байланыс телефоны: +77021158199

Общественные слушания

ТОО «Самғау карьер» проводит общественные слушания к Отчету о возможных воздействиях к плану горных работ на добычу строительного камня на месторождении «Каратау-2» в Мангистауском районе Мангистауской области.
дата проведения 04 марта 2026 г. в 10.00 по местному времени по адресу Мангистауская область, Мангистауский район, с. Шетпе, дом культуры.
Географические координаты месторождения: 44°07'59.98" С.Ш. 52°11'41.40" В.Д
Ссылка на онлайн-конференцию в зум:
<https://us05web.zoom.us/j/85186142488?pwd=9YP7uRNqzMgf50RH0SbRCfnQAWL09S.1>
Идентификатор конференции: 851 8614 2488. Код доступа: vec8j8
Ознакомиться с материалами, выносимыми на общественные слушания можно на сайте
<https://hearings.ndbecology.gov.kz/Public/PubHearings>
Государственный орган по проведению экспертизы: управление природных ресурсов и регулирования природопользования Мангистауской области s.bazarbay@mangystau.gov.kz.
Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «Самғау карьер» БИН 151040021807
МАНГИСТАУСКАЯ ОБЛАСТЬ, АКТАУ Г.А., Г.АКТАУ, микрорайон 34, дом 2, кв.197
составитель отчета о возможных воздействиях: ИП «ДАЯН-ЭКО»
Контактный телефон: +77021158199

Samsung Quad Camera
Снято на Galaxy A52

"Маңғыстау облысының Маңғыстау ауданындағы "Қаратау-2" кен орнында құрылыс тасын өндіруге арналған Тау-кен жұмыстарының жоспарына" ықтимал әсерлер туралы есеп.

Слайд 2. Жоспарланған қызметті жүзеге асырудың болжамды орнын сипаттау

Көзделіп отырған қызметті жүзеге асыру орнының сипаттамасы

Зерттеу нысаны – Маңғыстау облысының Маңғыстау ауданындағы "Қаратау-2" кен орнында құрылыс тасын өндіру. "Қаратау-2" құрылыс тасының әкімшілік кен орны Маңғыстау облысы Маңғыстау ауданының құрамына кіреді.

Кен орнына ең жақын елді мекен Шетпе ауылы болып табылады, 7 км. тұрақты елді мекендердің кен орны жоқ және тек жазғы кезеңде мал үшін жайылым ретінде пайдаланылады.

Координаттар: Бөлім келесі бұрыштық нүктелерде орналасқан:

Тау-кен бөлу шекараларының координаттары №1-ден №4-ке дейінгі бұрыштық нүктелермен белгіленеді:

точка №1 с.ш. 44°07'59.98", в.д. 52°11'41.40";

точка №2 с.ш. 44°07'50.20", в.д. 52°11'53.40";

точка №3 с.ш. 44°07'26.10", в.д. 52°11'57.50";

точка №4 с.ш. 44°07'26.10", в.д. 52°11'46.00";

Слайд 3. Қоршаған ортаның жағдайы және аумақты пайдалану

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫҢ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ЖЕРДІ ПАЙДАЛАНУ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ

- **Рельеф пен орографиясы:** Аудан — Балтық теңізі деңгейінен 25 м-ге дейін төмен орналасқан шөлді жазық. Участкенің батыс бөлігі Каспий теңізіне қарай еңістелген, мезгіл-мезгіл су басып отырады. Шығыс бөлігі ериктермен және сор жерлермен тілімденген, биіктіктер кездеседі. Топырақ — әктасты-ракушечникті.
- **Климаты:** Қатаң континенттік. Қыста –30 °С-қа дейін, жазда +45 °С-қа дейін жетеді. Жылдық жауын-шашын мөлшері шамамен 160 мм.
- **Флора мен фауна:** Өсімдіктер жамылғысы кедей (боз жусан, түйе тікені), жануарлар әлемі негізінен кеміргіштермен сипатталады.
- **Сумен жабдықтау:** Су көлікпен жеткізіледі.
- **Электрмен жабдықтау:** облыстық және аудандық электр желілері арқылы жүзеге асырылады.
- **Жерді пайдалану:** Участке жер қойнауын пайдалану санатына жатады, өзге мақсаттарда пайдаланылмайды.

Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар (ЕҚТА)

Учаске **Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар** құрамына кірмейді және олардың қорғау аймақтарына әсер етпейді. Мемлекеттік орман қорының, рекреациялық, тарихи-мәдени немесе сауықтыру мақсатындағы жерлер жоқ. Сирек және жойылып бара жатқан түрлердің табиғи ареалдарына, сондай-ақ экологиялық желінің элементтеріне әсер етпейді. Кен орын аумағында материалдық мәдени мұра нысандары тіркелмеген.

Слайд 4. Жоспарланған қызметті жүзеге асыру үшін қажетті объектілердің көрсеткіштері туралы ақпарат.

НЕГІЗГІ ТЕХНИКАЛЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР

Тасты өндіру кезінде жұмыс аймағын дамыту тәсілі бойынша игеру жүйесі пайдалы қазбаны бойлық орналасуы бар көлденең қабаттармен қазумен және жұмыс фронтының бір-екі жақты (жылдық өнімділігіне байланысты) орын ауыстыруымен және қазу жабдығының бойлық кіруімен үздіксіз болып табылады.

Пайдалы қазбаларды өңдеу мынадай схема бойынша жүргізіледі: кенжар-экскаватор-бұрғылау-жару жұмыстары - автосамосвал-Тапсырыс беруші.

Бұрғылау-жару жұмыстарын Маңғыстау облысының объектілеріне қызмет көрсететін мамандандырылған кәсіпорын қатарынан жүргізетін болады.

Техникалық пайдалану үшін карьердің өнімділігі келісімшарт мерзіміне 2026-2035 ж. – жыл сайын 60 мың м³ құрайды.

Слайд 5. Күтілетін түрлер, сипаттамалар және қоршаған ортаға эмиссиялар саны туралы ақпарат

АТМОСФЕРАЛЫҚ АУАҒА ЛАСТАУШЫ ЗАТТАРДЫҢ КҮТІЛЕТІН ШЫҒАРЫНДЫЛАРЫ:

Қаратау-2 кен орнын игеру бойынша жобалық шешімдерді іске асыру шеңберінде атмосфералық ауаға ластаушы заттардың шығарындыларымен бірге жүретін процестер көзделген. Эмиссиялар кен орнын игерудің барлық кезеңдерінде — аршу жұмыстары, бұрғылау-жару жұмыстары, шикізатты өндіру және тасымалдау кезінде, сондай-ақ арнайы техниканы пайдалану кезінде жүргізілетін болады.

Аудандағы атмосфералық ауаның ластануы келесі процестердің нәтижесінде болжанады:

- * құрылыс техникасының қозғалтқыштарында дизель отынының жануы;
- * ауыр техниканы пайдаланудан ұйымдастырылмаған шығарындылар (бульдозерлер, экскаваторлар және т. б.);

Шығарындылардың негізгі көздері:

- * Құрылыс және бұрғылау арнайы техникасының жұмысы;
- * жанармайдың жануы;
- * көмірсутектердің ағуы.

Шығарындылар мен олардың таралуын есептеу санитарлық-қорғаныс аймағының мөлшерін ескере отырып жүзеге асырылады, бұл тұрғын аймақтың шекарасында және ауаның беткі қабатында ластаушы заттардың ықтимал концентрациясын дұрыс бағалауға мүмкіндік береді.

Слайд 6. ЛАСТАУШЫ ЗАТТАРДЫҢ НЕГІЗГІ КӨЗДЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ АТМОСФЕРАЛЫҚ АУАҒА ӘСЕРІ

ЛАСТАУШЫ ЗАТТАР ШЫҒАРЫНДЫЛАРЫНЫҢ НЕГІЗГІ КӨЗДЕРІ

Қолданыстағы жағдайға және тұтастай алғанда кәсіпорын бойынша перспективаға пайдалану кезеңінде атмосфераға ластаушы заттар шығарындыларының 7 көзінен атмосфераға 4 атаудағы ластаушы заттар шығарылады.

Тау-кен жұмыстарын жүргізу кезінде атмосфералық ауаны ластаудың негізгі көздеріне мыналар жатады:

- * 6001 аршылған жыныстарды тиеу кезінде экскаватордың жұмысы;
- * 6002 аршылған жыныстарды тасымалдаудағы автосамосвалдың жұмысы;
- * 6003 үйінді жұмыстары;
- * 6004 бұрғылау жұмыстары;
- * 6005 жарылыс жұмыстары;
- * 6006 Тау массасын автосамосвалға тиеу кезінде экскаватордың жұмысы;
- * 6007 тау-кен массасын тасымалдаудағы автосамосвалдың жұмысы;

Карьерді пайдалану кезінде стационарлық көздерден шығарылуы болжанатын ластаушы заттардың болжамды жалпы саны: 2026-2035 жылдары 2,35136 г/сек немесе 10,31516 т/жыл құрайды.

Слайд 7. СУ ТҰТЫНУ ЖӘНЕ СУ БҰРУ

Карьер аумағында су сақталмайды. Су тек ауысым персоналын ішуге пайдаланылады және оны қызметкерлердің өздері күнделікті әкеледі. Карьер аумағында душ, кір жуатын орын, асхана қарастырылмаған.

Шанды басуға арналған техникалық су - кенжар, карьераішілік Жолдар, жұмыс алаңдары базадан суару машинасымен әкелінеді.

Карьердің нақты жұмыс уақыты-365 күн, жылына судың жылдық шығындары:

- Шаруашылық-ауыз су-332,15 м³,

- Қар жамылғысы мен аязды кезеңнің ұзақтығын ескере отырып, техникалық - $\{(365-140) / 7\} \times 25,7 = 826,07$ мЗ,
мұндағы: 365-күнгізбелік жыл, 140-жылдың аяз кезеңінің ұзақтығы, 7-аптаның ұзақтығы.

8-слайд.

Қалдықтардың болжамды мөлшері және қалдықтардың түрлері

Түгендеу нәтижелеріне сәйкес "Самғау карьер" ЖШС қызметі барысында "Қаратау-2" кен орнында құрылыс тасын өндіру бойынша карьерде мынадай өндірістік және тұрмыстық қалдықтар түзіледі:

- майланған шүберек;
- пайдаланылған май;
- аршылған жыныстар;
- коммуналдық қалдықтар;

ПОҚ аршу Карьер (кеңістік) аумағында уақытша жиналып, карьерді рекультивациялау (жою) кезінде пайдалану үшін мерзім аяқталғаннан кейін жеке үйіндіге қалыптастырылады.

Қалдықтардың барлық түрлерін жинау / сақтау қақпағы бар металл контейнерлерде жүргізіледі. Контейнерлер қалдықтардың атауымен және қауіптілік деңгейімен таңбаланатын болады. Қалдықтарды сақтау орнынан (алаңшадан) Карьер аумағына дейінгі қашықтық кемінде 20 метрді құрайды.

Қалдықтарды жинау қалдықтардың түріне, оларды кәдеге жарату әдістеріне, қалдықтарды өткізуге, сақтауға және орналастыруға сәйкес бөлек жүргізіледі.

Өндірістің және тұтынудың барлық түзілетін қалдықтары Мамандандырылған ұйымдарға қайта өңдеуге және сақтауға беріледі.

Қалдықтарды жинақтау лимиттері жобалық құжаттамаға сәйкес белгіленген және жылына 4106,99 т құрайды

Жер үсті және жер асты суларына әсері

Карьерді пайдалану процесінде жер асты және жер үсті суларының ластану қаупі өндірістік ағындардың пайда болуын көздемейтін технологиялық операциялардың ерекшеліктерін ескере отырып, барынша азайтылды.

Ашық су объектілерінен алыс орналасқан жерді ескере отырып, жер үсті суларының ластануы алынып тасталады. Жер үсті суларына әсері жоқ.

Кәсіпорын іргелес аумақтың жер үсті су объектілеріне тікелей ағызуды жүзеге асырмайды, сондықтан жер үсті және жер асты суларына тікелей әсер етпейді.

Слайд 9. ЖЕР ЖАМЫЛҒЫСЫНА ӘСЕРІ

Экспозицияның негізгі түрлері:

Жер жамылғысына физикалық-механикалық әсер бөлінген учаске шегінде аршу, тазарту, өндіру және үйінді жұмыстарын жүргізу арқылы жүзеге асырылады.

Тау-кен жұмыстары басталғанға дейін топырақ-өсімдік қабатын алып тастау және жинау (аршу жұмыстары) жүргізіледі. Алынатын аршылған жыныстарды (топырақ-өсімдік қабаты (ПРС)) сақтау және оларды бұзылған жерлерді рекультивациялау кезінде пайдалану мақсатында жобада бульдозерлі перифериялық үйінді қалыптастыру көзделген. PRS қоймасы карьердің периметрі бойынша қарастырылған. Топырақ карьеріне өндіру жұмыстары аяқталғаннан кейін РҚББ бөлімімен бұзылған жерлерді рекультивациялаудың жеке жобасы әзірленетін болады.

Ластанудың ықтимал көздері:

* Құрылыс және көлік техникасы;

* ағып кету және апаттар кезіндегі технологиялық жабдық;

* өндіріс және тұтыну қалдықтары.

Табиғатты қорғау шаралары:

* жұмыс жүргізу регламенттерін сақтау;

* топырақтың құнарлы қабатын алып тастау және сақтау, содан кейін қалпына келтіру;

* жабдық алаңдарын тығыздау және қорғау жабыны;

* сүзуге қарсы негіздері бар қалдықтарды уақытша сақтау аймақтарын жабдықтау;

* бұзылған жерлерді олардың құрылымы мен пайдаланылуын қалпына келтіре отырып, қалпына келтіруді жүргізу.

Қалдықтардың болжамды мөлшері мен түрлері

Слайд 10. Өсімдіктер мен жануарлар әлеміне әсері

Экспозицияның негізгі түрлері:

Өсімдіктер мен топырақ жамылғысына әсері келесі жағдайларда көрінеді:

- ұңғымалар мен уақытша инфрақұрылымды орналастыру кезінде жабынның механикалық бұзылуы (қазу, толтыру, тығыздау, жол төсеу);

- авариялар, ағып кету және булану салдарынан топырақ пен өсімдіктердің мұнай өнімдерімен, бұрғылау ерітінділерімен және қалдықтармен ластануы.

Табиғатты қорғау шаралары:

- бұзылған жер көлемін азайту;

- жұмыс технологиясын және техниканың қозғалыс бағыттарын сақтау;

- қалдықтарды сақтау орындарында қорғаныс жабындарын жайластыру;

- бұзылған аумақтарды қалпына келтіру;

- өсімдіктер мен топырақтың жыл сайынғы мониторингі (жай-күйі, құрамы, қалпына келуі).

Слайд 11.

Слайд 12 қалдықтарды басқару шаралары

Мақсаты:

Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің талаптарын сақтауды қамтамасыз ету және қалдықтардың қоршаған ортаға теріс әсерін болдырмау.

Қалдықтарды басқару иерархиясы (ҚР ЭК 329-бабына сәйкес):

1. Қалдықтардың пайда болуын болдырмау
2. Қайта пайдалануға дайындық
3. Қайта өңдеу
4. Қайта өңдеу
5. Жою

Объектіде іске асырылатын іс-шаралар:

1. Қалдықтардың пайда болуын болдырмау:

* Шикізат пен материалдарды сатып алуды оңтайландыру (тек қажетті заттарды сатып алу);

* Шикізат пен материалдарды толық пайдалану;

* Қайта пайдалануға болатын контейнерлер мен қаптамаларды қолдану;

* Қызметкерлердің экологиялық сауаттылығы мен біліктілігін арттыру.

2. Қайта пайдалану және қайта өңдеу:

* Қалдықтарды түрлері бойынша сұрыптау және бөлек жинау;

* Қайталама ресурстарды лицензияланған ұйымдарға беру.

3. Жою және жою:

- * Қолданыстағы шарттар негізінде Қалдықтарды кәдеге жаратуға немесе көмуге тапсыру;
- * Объектіде қалдықтарды уақытша сақтау шарттарын бақылау.

Ұйымдастыру-техникалық шаралар:

- * Ықтимал ластануды жинау үшін қатты жабыны және еңісі бар арнайы алаңдарды жайластыру;
- * Арнайы көлікпен қалдықтарды уақтылы шығару;
- * Тиеу/түсіру үшін механикаландырылған құралдарды пайдалану;
- * Ыдыстың жай-күйін бақылау және тасымалдау кезінде ағып кетудің алдын алу;
- * Қалдықтарды олардың физика-химиялық қасиеттеріне қарай бөлу;
- * Қалдықтарды тиісті қызмет түрлеріне рұқсаты бар лицензияланған ұйымдарға ғана беру.

Бақылау және есеп беру:

- * Қалдықтардың есебін жүргізу: көлемі, құрамы, түзілу және қозғалыс шарттары;
- * Аумақтық табиғат қорғау органдарына есептілікті уақтылы ұсыну;
- * ҚР Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес қалдықтарды паспорттау;
- * Қалдықтарды басқару қызметі кәсіпорынның ішкі нұсқаулықтары мен нормативтік құжаттарымен реттеледі.

Слайд 13. ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙЛАРДЫҢ ЫҚТИМАЛДЫҒЫН БАҒАЛАУ

Әрбір нақты объектіде авариялық жағдайлардың туындау ықтималдығы тау-кен геологиялық, Климаттық, техникалық және басқа да ерекшеліктерге байланысты көптеген факторларға байланысты. Авариялық жағдайдың туындау ықтималдығын сандық бағалау объектіні пайдалану ерекшелігін ескеретін жеткілікті толық өкілді, статистикалық ақпараттық деректер базасы болған кезде ғана мүмкін болады. Алайда, пайдалы қазбалар кен орындарын барлау және пайдалану тәжірибесі көрсеткендей, авариялық жағдайлардың туындау жиілігі жалпы заңдылықтарға бағынады, оларды іске асыру ықтималдығы сараптамалық бағалау жүйесінде болған оқиғаларға ұқсас болуы мүмкін.

Кен орындары мен инфрақұрылым объектілерін пайдалану кезінде авариялық жағдайлардың туындау ықтималдығын талдау технологиялық тізбектің экологиялық жағынан аса қауіпті буындарын ескере отырып, "іс жүзінде мүмкін емес авариялар - сирек авариялар - ықтимал авариялар - ықтимал ақаулар - жиі ақаулар" деген бағалау жүйесінде қабылданды. Қауіптілігі жоғары процестерге тиеу-түсіру операциялары жатады.

Апаттардың ең көп саны субъективті себептерге байланысты, яғни еңбек процесінің орындаушысының кінәсінен. Сондықтан авариялардың алдын алу және оларға қарсы күрес шараларын әзірлеу кезінде өндірістік нұсқаулықтарда көрсетілген талаптар мен ережелердің қатаң сақталуына ерекше назар аудару керек.

Слайд 14. Көзделіп отырған қызметті тоқтату жағдайларына қоршаған ортаны қалпына келтіру тәсілдері мен шаралары

Жұмыстардың қоршаған ортаның жай-күйіне әсерін азайту үшін Қазақстан Республикасы заңнамалық және нормативтік актілерінің, компанияның ішкі құжаттары мен стандарттарының табиғат қорғау талаптарын сақтауды көздейтін іс-шаралар кешені көзделеді.

Экологиялық кодекстің 238-бабының 2-тармағына сәйкес жер қойнауын пайдаланушылар жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде, сондай-ақ жерді бұзуға байланысты Құрылыс және басқа да жұмыстарды орындау кезінде өзге де тұлғалар:

- 1) иеленіп отырған жер учаскелерін олардың мақсаты бойынша одан әрі пайдалануға жарамды күйде ұстауға;
- 2) жердің бұзылуына байланысты жұмыстар басталғанға дейін топырақтың құнарлы қабатын алып тастауға және оның сақталуын және одан әрі Бүлінген жерлерді рекультивациялау мақсатында пайдаланылуын қамтамасыз етуге міндетті;

3) бұзылған жерлерді рекультивациялауды жүргізуге міндетті.

Слайд 15. ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ ШАРАЛАРЫ

Жобаны іске асыру шеңберінде техногендік әсер ету салдарын азайтуға және жұмыс аяқталғаннан кейін экожүйелердің орнықты жай-күйін қамтамасыз етуге бағытталған қоршаған табиғи ортаны қалпына келтіру жөніндегі іс-шаралар кешені көзделген. Негізгі шараларға мыналар жатады:

- * Техникалық және биологиялық қалпына келтіруді қоса алғанда, бұзылған жерлерді кезең-кезеңімен қалпына келтіру;
- * Алаңдарды дайындау кезінде топырақтың құнарлы қабатын сақтау, оны уақытша сақтау және кейіннен қалпына келтіру кезінде пайдалану;
- * Осы табиғи аймаққа тән шөптерді себу арқылы өсімдік жамылғысын қалпына келтіру;
- * Топырақтың, өсімдіктердің және атмосфералық ауаның жай-күйін бақылауды қоса алғанда, жұмыстың барлық кезеңдерінде қоршаған ортаның жай-күйін бақылау;
- * Жолдарды суару, техниканы жарамды күйде ұстау арқылы ҚМЖ кезінде шаң мен түтін деңгейін төмендету;
- * Жергілікті өсімдік түрлерін қолдана отырып, өнеркәсіптік алаңға іргелес аумақты көгалдандыру;
- * Биоәртүрлілікті бақылау және қалпына келтіру, соның ішінде құстардың ұя салатын жерлерінің жойылуын болдырмау және сирек кездесетін түрлерді қорғау;
- * Лицензияланған объектілерде кейіннен кәдеге жаратумен Құрылыс және өндірістік қалдықтарды шығару;
- * Аумақтың жай – күйіне түпкілікті түгендеу жүргізу және қажет болған жағдайда-жоғалған табиғи компоненттердің орнын толтыру бойынша қосымша іс-шаралар жүргізу.

Қоршаған ортаны қалпына келтіру жөніндегі іс-шаралар Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің, ҚР ҚН, ҚНЖЕ және салалық нормативтердің нормаларын ескере отырып іске асырылатын болады.

Слайд 16. Қоршаған ортаға әсерді бағалауды қамту саласы бойынша қорытындының талаптарын сақтау

ЖВВ материалдарын дайындау кезінде қамту саласын айқындау нәтижелері бойынша қорытындыда баяндалған ескертулер мен ұсыныстар ескерілді. Құжаттамаға мыналар кіреді:

- * жұмыс ауданының сипаттамасы және қоршаған ортаның ағымдағы жағдайы;
- * жобаны іске асырудан бас тартуды қоса алғанда, баламаларды талдау;
- * қоршаған ортаның негізгі компоненттеріне әсерін бағалау;
- * Төтенше жағдайлар мен табиғи тәуекелдерді талдау;
- * әсерді азайту, алдын алу және бақылау шаралары;
- * қоршаған ортаны қалпына келтіру және қалпына келтіру шаралары;
- * ұзақ мерзімді және ықтимал қайтымсыз салдарды бағалау.

Ықтимал әсерлер туралы есепте зерттеу әдістемесінің сипаттамасы және оны дайындауда пайдаланылған экологиялық ақпарат көздері туралы мәліметтер келтірілген. ЖВВ-ға сәйкес әсерлерді мониторингтеу шаралары бойынша ұсынымдар көзделген.

Жобалық шешімдерді іске асыру қоршаған ортаға елеулі теріс әсер етпейді. Барлық ықтимал тәуекелдер талданды, табиғатты қорғау шаралары мен экологиялық бақылау шаралары қарастырылды.

Жоба Қазақстан Республикасының экологиялық саясатына және тұрақты табиғат пайдалану талаптарына сәйкес келеді. Сындрлы және ұйымдастырушылық шешімдер:

* жұмыс қауіпсіздігі;

* қызметкерлердің денсаулығын қорғау;

* экологиялық тұрақтылықты сақтау.

Төтенше жағдайларға жедел ден қою шаралары қосымша қарастырылған, бұл жобаның сенімді экологиялық қауіпсіздігіне кепілдік береді. Төтенше жағдайларға жедел ден қою шаралары қосымша қарастырылған, бұл жобаның сенімді экологиялық қауіпсіздігіне кепілдік береді.

«Маңғыстау облысының Маңғыстау ауданындағы "Қаратау-2" кен орнында құрылыс тасын өндіруге арналған Тау-кен жұмыстарының жоспарына» «Қоршаған ортаға ықтимал әсерлер туралы есеп»

ЖОСПАРЛАНҒАН ОБЪЕКТІНІҢ ОРНАЛАСУЫ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ

Көзделіп отырған қызметті жүзеге асыру орнының сипаттамасы

Зерттеу нысаны – Маңғыстау облысының Маңғыстау ауданындағы "Қаратау-2" кен орнында құрылыс тасын өндіру. "Қаратау-2" құрылыс тасының әкімшілік кен орны Маңғыстау облысы Маңғыстау ауданының құрамына кіреді.

Кен орнына ең жақын елді мекендер — Шетпе ауылы болып табылады, 7 км. тұрақты елді мекендердің кен орны жоқ және тек жазғы кезеңде мал үшін жайылым ретінде пайдаланылады.

Горизонтальды учаске шекарасының координаттары №1-ден №4-ге дейінгі бұрыштық нүктелер бойынша берілген:

№1 нүкте: солт. е. 44°07'59.98", шығ. б. 52°11'41.40";

№2 нүкте: солт. е. 44°07'50.20", шығ. б. 52°11'53.40";

№3 нүкте: солт. е. 44°07'26.10", шығ. б. 52°11'57.50";

№4 нүкте: солт. е. 44°07'26.10", шығ. б. 52°11'46.00";

Қаратау-2 кен орнынан ең жақын елді мекенге дейінгі қашықтық

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫҢ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ АУМАҚТЫ ПАЙДАЛАНУ

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫҢ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ЖЕРДІ ПАЙДАЛАНУ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ

Рельеф пен орографиясы: Аудан — Балтық теңізі деңгейінен 25 м-ге дейін төмен орналасқан шөлді жазық. Участкенің батыс бөлігі Каспий теңізіне қарай еңістелген, мезгіл-мезгіл су басып отырады. Шығыс бөлігі ериктермен және сор жерлермен тілімденген, биіктіктер кездеседі. Топырақ — әктасты-ракушечникті.

Климаты: Қатаң континенттік. Қыста -30°C -қа дейін, жазда $+45^{\circ}\text{C}$ -қа дейін жетеді. Жылдық жауын-шашын мөлшері шамамен 160 мм.

Флора мен фауна: Өсімдіктер жамылғысы кедей (боз жусан, түйе тікені), жануарлар әлемі негізінен кеміргіштермен сипатталады.

Электрмен жабдықтау: облыстық және аудандық электр желілері арқылы жүзеге асырылады.

Жерді пайдалану: Участке жер қойнауын пайдалану санатына жатады, өзге мақсаттарда пайдаланылмайды.

Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар (ЕҚТА)

Участке Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар құрамына кірмейді және олардың қорғау аймақтарына әсер етпейді. Мемлекеттік орман қорының, рекреациялық, тарихи-мәдени немесе сауықтыру мақсатындағы жерлер жоқ.

Сирек және жойылып бара жатқан түрлердің табиғи ареалдарына, сондай-ақ экологиялық желінің элементтеріне әсер етпейді. Кең орын аумағында материалдық мәдени мұра нысандары тіркелмеген.

НЕГІЗГІ ТЕХНИКАЛЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР

Тасты өндіру кезінде жұмыс аймағын дамыту тәсілі бойынша игеру жүйесі пайдалы қазбаны бойлық орналасуы бар көлденең қабаттармен қазумен және жұмыс фронтының бір-екі жақты (жылдық өнімділігіне байланысты) орын ауыстыруымен және қазу жабдығының бойлық кіруімен үздіксіз болып табылады.

Пайдалы қазбаларды өңдеу мынадай схема бойынша жүргізіледі: кенжар-экскаватор-бұрғылау-жару жұмыстары - автосамосвал-Тапсырыс беруші.

Бұрғылау-жару жұмыстарын Маңғыстау облысының объектілеріне қызмет көрсететін мамандандырылған кәсіпорын қатарынан жүргізетін болады.

Техникалық пайдалану үшін карьердің өнімділігі келісімшарт мерзіміне 2026-2035 ж. – жыл сайын 60 мың м³ құрайды.

АТМОСФЕРАЛЫҚ АУАҒА ЛАСТАУШЫ ЗАТТАРДЫҢ КҮТІЛЕТІН ШЫҒАРЫНДЫЛАРЫ

ҰҒЫМАЛАР ҚҰРЫЛЫСЫН ЖҮРГІЗУ КЕЗІНДЕ

- құрылыс техникасының қозғалтқыштарында дизель отынының жануы;
- ауыр техниканы (бульдозерлер, экскаваторлар және т.б.) пайдаланудан туындайтын ұйымдастырылмаған шығарындылар;

ШЫҒАРЫНДЫЛАРДЫҢ НЕГІЗГІ КӨЗДЕРІ

- құрылыс және бұрғылау техникасының жұмысы;
- отынның жануы;
- көмірсутектердің ағуы.

НЕГІЗГІ ЛАСТАУШЫ ЗАТТАР

- Бейорганикалық шан
- көміртек тотығы (CO),
- жеңіл көмірсутек фракциялары.

ЛАСТАУШЫ ЗАТТАР ШЫҒАРЫНДЫЛАРЫНЫҢ НЕГІЗГІ КӨЗДЕРІ

Қолданыстағы жағдайға және тұтастай алғанда кәсіпорын бойынша перспективаға пайдалану кезеңінде атмосфераға ластаушы заттар шығарындыларының 7 көзінен атмосфераға 4 атаудағы ластаушы заттар шығарылады.

Тау-кен жұмыстарын жүргізу кезінде атмосфералық ауаны ластаудың негізгі көздеріне мыналар жатады:

- * 6001 аршылған жыныстарды тиеу кезінде экскаватордың жұмысы;
- * 6002 аршылған жыныстарды тасымалдаудағы автосамосвалдың жұмысы;
- * 6003 үйінді жұмыстары;
- * 6004 бұрғылау жұмыстары;
- * 6005 жарылыс жұмыстары;
- * 6006 Тау массасын автосамосвалға тиеу кезінде экскаватордың жұмысы;
- * 6007 тау-кен массасын тасымалдаудағы автосамосвалдың жұмысы;

Карьерді пайдалану кезінде стационарлық көздерден шығарылуы болжанатын ластаушы заттардың болжамды жалпы саны: 2026-2035 жылдары 2,35136 г/сек немесе 10,31516 т/жыл құрайды.

СУ ТҰТЫНУ ЖӘНЕ СУ БҰРУ

Карьер аумағында су сақталмайды. Су тек ауысым персоналын ішуге пайдаланылады және оны қызметкерлердің өздері күнделікті әкеледі. Карьер аумағында душ, кір жуатын орын, асхана қарастырылмаған.

Шаңды басуға арналған техникалық су - кенжар, карьераішілік Жолдар, жұмыс алаңдары базадан суару машинасымен әкелінеді.

Карьердің нақты жұмыс уақыты-365 күн, жылына судың жылдық шығындары:

- Шаруашылық-ауыз су-332,15 м3,

- Қар жамылғысы мен аязды кезеңнің ұзақтығын ескере отырып, техникалық - $\{(365-140) / 7\} \times 25,7 = 826,07$ м3,

мұндағы: 365-күнтізбелік жыл, 140-жылдың аяз кезеңінің ұзақтығы, 7-аптаның ұзақтығы.

ҚАЛДЫҚТАРДЫҢ БОЛЖАМДЫ МӨЛШЕРІ ЖӘНЕ ТҮРЛЕРІ

Түгендеу нәтижелеріне сәйкес "Самғау карьер" ЖШС қызметі барысында "Қаратау-2" кен орнында құрылыс тасын өндіру бойынша карьерде мынадай өндірістік және тұрмыстық қалдықтар түзіледі:

- майланған шүберек;
- пайдаланылған май;
- аршылған жыныстар;
- коммуналдық қалдықтар;

Карьер (кеңістік) аумағында уақытша жиналып, карьерді рекультивациялау (жою) кезінде пайдалану үшін мерзім аяқталғаннан кейін жеке үйіндіге қалыптастырылады.

Қалдықтардың барлық түрлерін жинау / сақтау қақпағы бар металл контейнерлерде жүргізіледі. Контейнерлер қалдықтардың атауымен және қауіптілік деңгейімен таңбаланатын болады. Қалдықтарды сақтау орнынан (алаңшадан) Карьер аумағына дейінгі қашықтық кемінде 20 метрді құрайды.

Қалдықтарды жинау қалдықтардың түріне, оларды кәдеге жарату әдістеріне, қалдықтарды өткізуге, сақтауға және орналастыруға сәйкес бөлек жүргізіледі.

Өндірістің және тұтынудың барлық түзілетін қалдықтары Мамандандырылған ұйымдарға қайта өңдеуге және сақтауға беріледі.

Қалдықтарды жинақтау лимиттері жобалық құжаттамаға сәйкес белгіленген және жылына 4106,99 т құрайды

ҚАЛДЫҚТАРМЕН ЖҰМЫС ІСТЕУ: МАҚСАТТАРЫ, ҰСТАНЫМДАРЫ ЖӘНЕ ІСКЕ АСЫРЫЛЫП ЖАТҚАН ШАРАЛАР

Мақсат:

Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі талаптарын сақтау және қалдықтардың қоршаған ортаға теріс әсерінің алдын алу.

Қалдықтарды басқару жүйесінің басымдықтары (ҚР Экологиялық кодексінің 329-бабына сәйкес):

1. Қалдықтардың пайда болуын болдырмау
2. Қайта қолдануға дайындау
3. Қайта өңдеу
4. Кәдеге жарату
5. Жою

Нысанда іске асырылатын іс-шаралар:

Қалдықтардың пайда болуын болдырмау:

- Шикізат пен материалдарды артық алмай, нақты қажеттілікті ескере отырып сатып алу
- Шикізат пен материалдарды толық пайдалану
- Бірнеше рет қолдануға болатын ыдыс пен қаптаманы пайдалану
- Қызметкерлердің экологиялық сауатын және біліктілігін арттыру.

Қайта қолдану және қайта өңдеу:

- Қалдықтарды түріне қарай сұрыптап, бөлек жинау
- Қайта қолдануға жарамды қалдықтарды рұқсаты бар ұйымдарға тапсыру

Кәдеге жарату және жою:

- Қалдықтарды кәдеге жарату немесе жою үшін тиісті шарттарға сай тапсыру
- Қалдықтарды уақытша сақтау жағдайын бақылау.

Ұйымдастырушылық-техникалық шаралар:

- Ластанудың алдын алу үшін қатты жабындысы және еңісі бар арнайы алаңдармен жабдықтау
- Қалдықтарды арнайы техникамен дер кезінде шығару
- Жүктерді тиеу және түсіру үшін механикаландырылған құралдарды пайдалану
- Тасымалдау кезінде ыдыстың жай-күйін бақылау және ағып кетудің алдын алу
- Қалдықтарды олардың физика-химиялық қасиеттеріне қарай бөлу
- Қалдықтарды тек тиісті қызмет түрлеріне рұқсаты бар лицензияланған ұйымдарға тапсыру

Бақылау және есептілік:

- Қалдықтардың есебін жүргізу: олардың көлемі, құрамы, пайда болу шарттары мен қозғалысы
- Есептілікті қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті аумақтық органдарға уақтылы тапсыру
- Қалдықтарға Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі талаптарына сәйкес паспорт беру
- Қалдықтармен жұмыс істеу қызметі кәсіпорынның ішкі нұсқаулықтары мен нормативтік құжаттарына сәйкес реттеледі

ЖЕР ҮСТІ ЖӘНЕ ЖЕР АСТЫ СУЛАРЫНА ТИЕТІН ӘСЕР

Карьерді пайдалану процесінде жер асты және жер үсті суларының ластану қаупі өндірістік ағындардың пайда болуын көздемейтін технологиялық операциялардың ерекшеліктерін ескере отырып, барынша азайтылды.

Ашық су объектілерінен алыс орналасқан жерді ескере отырып, жер үсті суларының ластануы алынып тасталады. Жер үсті суларына әсері жоқ.

Кәсіпорын іргелес аумақтың жер үсті су объектілеріне тікелей ағызуды жүзеге асырмайды, сондықтан жер үсті және жер асты суларына тікелей әсер етпейді.

ЖЕР ЖАМЫЛҒЫСЫНА ӘСЕРІ

НЕГІЗГІ ӘСЕР ТҮРЛЕРІ

Негізгі әсер мынадай факторлармен байланысты болады:

- жабдықтар мен бұрғылау объектілерін орналастыру үшін жер телімдерінің алынуы, сонымен қатар ластану мен тозу салдарынан олардың құндылығының жанама түрде жоғалуы;
- техниканың белгіленбеген маршруттармен қозғалу кезінде топырақ пен өсімдік жамылғысының механикалық бұзылуы (өсімдіктердің жойылуы, топырақтың тығыздалуы, эрозия);
- апаттық төгілулер кезінде (қабат суы, мұнай, бұрғылау ерітінділері мен химиялық реагенттер) және қалдықтарды сақтау шарттарының бұзылуы кезінде топырақтың ластануы.

Ластанудың ықтимал көздері:

- құрылыс және көлік техникасы;
- ағып кетулер мен апаттар кезінде технологиялық жабдық;
- өндірістік және тұтыну қалдықтары.

ТАБИҒАТТЫ ҚОРҒАУ ШАРАЛАРЫ

- жұмыстарды жүргізу регламенттерін сақтау;
- құнарлы топырақ қабатын алып, сақтау және кейіннен рекультивациялау;
- жабдықтар орнатылатын алаңдарды тығыздау және қорғаныс жабынын қолдану;
- қалдықтарды уақытша сақтауға арналған аймақтарды сүзілуді болдырмайтын төсеніштерімен жабдықтау;
- бүлінген жерлерге рекультивация жүргізу, олардың құрылымын және бұрынғы пайдалану сипатын қалпына келтіру.

ТОПЫРАҚ ЖАМЫЛҒЫСЫ МЕН ӨСІМДІКТЕРГЕ ӘСЕРІ

НЕГІЗГІ ӘСЕР ТҮРЛЕРІ

Өсімдіктер мен топырақ-өсімдік жамылғысына әсер келесі жағдайларда байқалады:

- ұңғымалар мен уақытша инфрақұрылымды орналастыру кезінде жамылғының механикалық бұзылуы (топырақты алу, төсеу, тығыздау, жол салу);
- апаттар, ағулар мен буланулар нәтижесінде топырақ пен өсімдіктердің мұнай өнімдерімен, бұрғылау ерітінділерімен және қалдықтармен ластануы.

ЛАСТАНУДЫҢ ЫҚТИМАЛ КӨЗДЕРІ

- бұрғылау ұңғымалары (бұрғылау ерітінділері мен көмірсутектердің төгілуі мен ағуы кезінде);
- мұнай өнімдері буланып немесе ағып кетуі мүмкін ыдыстар, қосылыстар мен тығыздағыштар;
- құрылысқа қатысатын көлік құралдары мен механизмдер;
- қалдықтарды (сұйық және қатты) уақытша сақтау және орналастыру орындары.

ТАБИҒАТТЫ ҚОРҒАУ ШАРАЛАРЫ

- бүлінетін жер көлемін барынша азайту;
- жұмыстарды жүргізу технологиясын және техниканың қозғалу маршруттарын сақтау;
- қалдықтарды сақтау орындарын қорғаныс жабындарымен жабдықтау;
- бүлінген аумақтарды рекультивациялау;
- өсімдіктер мен топырақтың жағдайын, құрамын және қалпына келуін жыл сайын бақылау (мониторинг жүргізу).

АПАТТЫҚ ЖАҒДАЙЛАРДЫҢ ЫҚТИМАЛДЫҒЫН БАҒАЛАУ

Апат болу ықтималдығы көптеген факторларға байланысты:

- жердің геологиялық ерекшеліктеріне,
- ауа райы мен климатқа,
- қолданылатын техникаларға,
- пайдалану жағдайларына.

Апат болу ықтималдығын нақты бағалау үшін нысанның ерекшеліктерін ескеретін толық әрі нақты статистикалық мәліметтер қажет.

Тәжірибе мен іс-тәжірибе:

- Апаттардың қайталану жиілігі белгілі бір заңдылықтарға бағынады,
- Мұндай жағдайларды алдын ала болжауға болады — мамандардың пікіріне және ұқсас оқиғаларды талдауға сүйене отырып.

Апат ықтималдығы шкаласы:

Апаттардың негізгі ықтимал көздері:

- Мұнай және газ ұңғымаларын пайдалану
- Мұнай мен мұнай өнімдерінің төгілуі және ауаға шығуы
- Мұнай мен газды өндіру және тасымалдау кезінде газ шығуы мен газдың ағуы

КӨЗДЕЛІП ОТЫРҒАН ҚЫЗМЕТТІ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫ ТОҚТАТУ ЖАҒДАЙЫНДА ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ ТӘСІЛДЕРІ МЕН ШАРАЛАРЫ

Қоршаған ортаға тигізетін әсерді азайту үшін келесі шаралар қарастырылған:

- **Қазақстан Республикасының табиғатты қорғау заңнамасының, сондай-ақ компанияның ішкі стандарттарының талаптарын сақтау.**

ҚР Экологиялық кодекстің 238-бабының 2-тармағына сәйкес, жер қойнауын пайдаланушылар, сондай-ақ құрылыс және басқа жұмыстарды жүргізетін басқа тұлғалар, жерді бұзу кезінде мыналарды орындауға міндетті:

- қолданылатын жерлерді олардың мақсаты бойынша пайдалануға жарамды күйде ұстау;
- жерді бұзу жұмыстарын бастамас бұрын топырақтың құнарлы қабатын алып, оны сақтап, кейіннен қалпына келтіру үшін пайдалану;
- бұзылған жерлерді қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу.

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚАЛЫПЫНА КЕЛТІРУ ШАРАЛАРЫ

Мақсаты: табиғи ортаны қалпына келтіруді қамтамасыз ету, техногендік әсердің салдарын азайту және экожүйелердің орнықты жай-күйі

Негізгі іс-шаралар:

Жерлерді қалпына келтіру

- Жерді кезең-кезеңімен қалпына келтіру: техникалық және биологиялық жұмыстарды жүргізу
- Құнарлы топырақ қабатын сақтау және оны қайта пайдалану
- Өсімдіктер жамылғысын қалпына келтіру
- Осы табиғи аймаққа тән шөптерді себу
- Жергілікті өсімдік түрлерін пайдалана отырып, көгалдандыру жұмыстарын жүргізу

Экологиялық мониторинг жүргізу

- Топырақтың, өсімдіктердің және атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау
- Жобаны іске асырудың барлық кезеңдерінде мониторинг жүргізу

Техногендік әсерлерді төмендету

- Жолдарды суару және техниканы жарамды күйде ұстау
- Құрылыс жұмыстары кезінде шаң мен түтін деңгейін төмендету

Биологиялық әртүрлілікті сақтау

- Құстардың ұя салатын орындарын сақтау
- Сирек кездесетін түрлердің жойылуын болдырмау шаралары

Қалдықтарды басқару

- Құрылыс және өндірістік қалдықтарды шығару
- Қалдықтарды лицензияланған нысандарда кәдеге жарату

Қорытынды түгендеу

- Жұмыстар аяқталғаннан кейін аумақтың жай-күйін бағалау
- Қажет болған жағдайда – қосымша өтемақылық шараларды іске асыру

Барлық іс-шаралар ҚР Экологиялық кодексінің, ҚР құрылыс нормаларының (ҚН), құрылыс нормалары мен ережелерінің (ҚНЖЕ) және салалық нормативтердің талаптарын сақтай отырып жүзеге асырылады.

ҚОРШАҒАН ОРТАҒА ӘСЕРДІ БАҒАЛАУ АУҚЫМЫНЫҢ ҚОРЫТЫНДЫСЫ БОЙЫНША ТАЛАПТАРДЫ САҚТАУ

Жобаны әзірлеу барысында қоршаған ортаға әсерді бағалау (ҚОӘБ) шеңберін анықтау нәтижелері бойынша берілген қорытындыда көрсетілген барлық талаптар мен ұсыныстар толық көлемде ескерілді.

Құжаттама келесі бөлімдерді қамтиды:

- Жұмыстар ауданын және қоршаған ортаның қазіргі жағдайын сипаттау;
- Альтернативті баламаларды талдау, оның ішінде жобаны жүзеге асырудан бас тарту;
- Қоршаған ортаның негізгі компоненттеріне әсерді бағалау;
- Апаттық жағдайлар мен табиғи қауіп-қатерлерді талдау;
- Әсерлерді азайту, болдырмау және мониторинг шаралары;
- Қалпына келтіру және қоршаған ортаны қалпына келтіру шаралары;
- Ұзақ мерзімді және ықтимал қайтымсыз әсерлерді бағалау.

Мүмкін болатын әсерлер туралы есепті зерттеу әдістемесі мен құжатты дайындау кезінде қолданылған экологиялық ақпарат көздері туралы мәліметтер берілген.

Мүмкін болатын әсерлер туралы есепке сәйкес, әсерлерді мониторингтеу шаралары бойынша ұсыныстар қарастырылған.

Жобалық шешімдерді жүзеге асыру қоршаған ортаға айтарлықтай теріс әсер етпейді. Барлық ықтимал қауіптер талданып, табиғат қорғау шаралары мен экологиялық бақылау шаралары қарастырылған.

Жоба Қазақстан Республикасының экологиялық саясаты мен тұрақты табиғат пайдалану талаптарына сәйкес келеді. Құрылымдық және ұйымдастырушылық шешімдер келесі шараларды қамтамасыз етеді:

- Жұмыстардың қауіпсіздігі;
- Персоналдың денсаулығын қорғау;
- Экологиялық тұрақтылықты сақтау.

Қосымша, апаттық жағдайларға жедел әрекет ету шаралары қарастырылған, бұл жобаның экологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз етеді.

Назар аударғаныңыз үшін рақмет!

"Маңғыстау облысының Маңғыстау ауданындағы "Қаратау-2" кен орнында құрылыс тасын өндіруге арналған Тау-кен жұмыстарының жоспарына" ықтимал әсерлер туралы есеп.

Слайд 2. Жоспарланған қызметті жүзеге асырудың болжамды орнын сипаттау

Көзделіп отырған қызметті жүзеге асыру орнының сипаттамасы

Зерттеу нысаны – Маңғыстау облысының Маңғыстау ауданындағы "Қаратау-2" кен орнында құрылыс тасын өндіру. "Қаратау-2" құрылыс тасының әкімшілік кен орны Маңғыстау облысы Маңғыстау ауданының құрамына кіреді.

Кен орнына ең жақын елді мекен Шетпе ауылы болып табылады, 7 км. тұрақты елді мекендердің кен орны жоқ және тек жазғы кезеңде мал үшін жайылым ретінде пайдаланылады.

Координаттар: Бөлім келесі бұрыштық нүктелерде орналасқан:

Тау-кен бөлу шекараларының координаттары №1-ден №4-ке дейінгі бұрыштық нүктелермен белгіленеді:

точка №1 с.ш. 44°07'59.98", в.д. 52°11'41.40";

точка №2 с.ш. 44°07'50.20", в.д. 52°11'53.40";

точка №3 с.ш. 44°07'26.10", в.д. 52°11'57.50";

точка №4 с.ш. 44°07'26.10", в.д. 52°11'46.00";

Слайд 3. Қоршаған ортаның жағдайы және аумақты пайдалану

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫҢ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ЖЕРДІ ПАЙДАЛАНУ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ

- **Рельеф пен орографиясы:** Аудан — Балтық теңізі деңгейінен 25 м-ге дейін төмен орналасқан шөлді жазық. Участкенің батыс бөлігі Каспий теңізіне қарай еңістелген, мезгіл-мезгіл су басып отырады. Шығыс бөлігі ериктермен және сор жерлермен тілімденген, биіктіктер кездеседі. Топырақ — әктасты-ракушечникті.
- **Климаты:** Қатаң континенттік. Қыста –30 °С-қа дейін, жазда +45 °С-қа дейін жетеді. Жылдық жауын-шашын мөлшері шамамен 160 мм.
- **Флора мен фауна:** Өсімдіктер жамылғысы кедей (боз жусан, түйе тікені), жануарлар әлемі негізінен кеміргіштермен сипатталады.
- **Сумен жабдықтау:** Су көлікпен жеткізіледі.
- **Электрмен жабдықтау:** облыстық және аудандық электр желілері арқылы жүзеге асырылады.
- **Жерді пайдалану:** Участке жер қойнауын пайдалану санатына жатады, өзге мақсаттарда пайдаланылмайды.

Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар (ЕҚТА)

Учаске **Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар** құрамына кірмейді және олардың қорғау аймақтарына әсер етпейді. Мемлекеттік орман қорының, рекреациялық, тарихи-мәдени немесе сауықтыру мақсатындағы жерлер жоқ. Сирек және жойылып бара жатқан түрлердің табиғи ареалдарына, сондай-ақ экологиялық желінің элементтеріне әсер етпейді. Кен орын аумағында материалдық мәдени мұра нысандары тіркелмеген.

Слайд 4. Жоспарланған қызметті жүзеге асыру үшін қажетті объектілердің көрсеткіштері туралы ақпарат.

НЕГІЗГІ ТЕХНИКАЛЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР

Тасты өндіру кезінде жұмыс аймағын дамыту тәсілі бойынша игеру жүйесі пайдалы қазбаны бойлық орналасуы бар көлденең қабаттармен қазумен және жұмыс фронтының бір-екі жақты (жылдық өнімділігіне байланысты) орын ауыстыруымен және қазу жабдығының бойлық кіруімен үздіксіз болып табылады.

Пайдалы қазбаларды өңдеу мынадай схема бойынша жүргізіледі: кенжар-экскаватор-бұрғылау-жару жұмыстары - автосамосвал-Тапсырыс беруші.

Бұрғылау-жару жұмыстарын Маңғыстау облысының объектілеріне қызмет көрсететін мамандандырылған кәсіпорын қатарынан жүргізетін болады.

Техникалық пайдалану үшін карьердің өнімділігі келісімшарт мерзіміне 2026-2035 ж. – жыл сайын 60 мың м³ құрайды.

Слайд 5. Күтілетін түрлер, сипаттамалар және қоршаған ортаға эмиссиялар саны туралы ақпарат

АТМОСФЕРАЛЫҚ АУАҒА ЛАСТАУШЫ ЗАТТАРДЫҢ КҮТІЛЕТІН ШЫҒАРЫНДЫЛАРЫ:

Қаратау-2 кен орнын игеру бойынша жобалық шешімдерді іске асыру шеңберінде атмосфералық ауаға ластаушы заттардың шығарындыларымен бірге жүретін процестер көзделген. Эмиссиялар кен орнын игерудің барлық кезеңдерінде — аршу жұмыстары, бұрғылау-жару жұмыстары, шикізатты өндіру және тасымалдау кезінде, сондай-ақ арнайы техниканы пайдалану кезінде жүргізілетін болады.

Аудандағы атмосфералық ауаның ластануы келесі процестердің нәтижесінде болжанады:

- * құрылыс техникасының қозғалтқыштарында дизель отынының жануы;
- * ауыр техниканы пайдаланудан ұйымдастырылмаған шығарындылар (бульдозерлер, экскаваторлар және т. б.);

Шығарындылардың негізгі көздері:

- * Құрылыс және бұрғылау арнайы техникасының жұмысы;
- * жанармайдың жануы;
- * көмірсутектердің ағуы.

Шығарындылар мен олардың таралуын есептеу санитарлық-қорғаныс аймағының мөлшерін ескере отырып жүзеге асырылады, бұл тұрғын аймақтың шекарасында және ауаның беткі қабатында ластаушы заттардың ықтимал концентрациясын дұрыс бағалауға мүмкіндік береді.

Слайд 6. ЛАСТАУШЫ ЗАТТАРДЫҢ НЕГІЗГІ КӨЗДЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ АТМОСФЕРАЛЫҚ АУАҒА ӘСЕРІ

ЛАСТАУШЫ ЗАТТАР ШЫҒАРЫНДЫЛАРЫНЫҢ НЕГІЗГІ КӨЗДЕРІ

Қолданыстағы жағдайға және тұтастай алғанда кәсіпорын бойынша перспективаға пайдалану кезеңінде атмосфераға ластаушы заттар шығарындыларының 7 көзінен атмосфераға 4 атаудағы ластаушы заттар шығарылады.

Тау-кен жұмыстарын жүргізу кезінде атмосфералық ауаны ластаудың негізгі көздеріне мыналар жатады:

- * 6001 аршылған жыныстарды тиеу кезінде экскаватордың жұмысы;
- * 6002 аршылған жыныстарды тасымалдаудағы автосамосвалдың жұмысы;
- * 6003 үйінді жұмыстары;
- * 6004 бұрғылау жұмыстары;
- * 6005 жарылыс жұмыстары;
- * 6006 Тау массасын автосамосвалға тиеу кезінде экскаватордың жұмысы;
- * 6007 тау-кен массасын тасымалдаудағы автосамосвалдың жұмысы;

Карьерді пайдалану кезінде стационарлық көздерден шығарылуы болжанатын ластаушы заттардың болжамды жалпы саны: 2026-2035 жылдары 2,35136 г/сек немесе 10,31516 т/жыл құрайды.

Слайд 7. СУ ТҰТЫНУ ЖӘНЕ СУ БҰРУ

Карьер аумағында су сақталмайды. Су тек ауысым персоналын ішуге пайдаланылады және оны қызметкерлердің өздері күнделікті әкеледі. Карьер аумағында душ, кір жуатын орын, асхана қарастырылмаған.

Шанды басуға арналған техникалық су - кенжар, карьераішілік Жолдар, жұмыс алаңдары базадан суару машинасымен әкелінеді.

Карьердің нақты жұмыс уақыты-365 күн, жылына судың жылдық шығындары:

- Шаруашылық-ауыз су-332,15 м³,

- Қар жамылғысы мен аязды кезеңнің ұзақтығын ескере отырып, техникалық - $\{(365-140) / 7\} \times 25,7 = 826,07$ мЗ,
мұндағы: 365-күнгізбелік жыл, 140-жылдың аяз кезеңінің ұзақтығы, 7-аптаның ұзақтығы.

8-слайд.

Қалдықтардың болжамды мөлшері және қалдықтардың түрлері

Түгендеу нәтижелеріне сәйкес "Самғау карьер" ЖШС қызметі барысында "Қаратау-2" кен орнында құрылыс тасын өндіру бойынша карьерде мынадай өндірістік және тұрмыстық қалдықтар түзіледі:

- майланған шүберек;
- пайдаланылған май;
- аршылған жыныстар;
- коммуналдық қалдықтар;

ПОҚ аршу Карьер (кеңістік) аумағында уақытша жиналып, карьерді рекультивациялау (жою) кезінде пайдалану үшін мерзім аяқталғаннан кейін жеке үйіндіге қалыптастырылады.

Қалдықтардың барлық түрлерін жинау / сақтау қақпағы бар металл контейнерлерде жүргізіледі. Контейнерлер қалдықтардың атауымен және қауіптілік деңгейімен таңбаланатын болады. Қалдықтарды сақтау орнынан (алаңшадан) Карьер аумағына дейінгі қашықтық кемінде 20 метрді құрайды.

Қалдықтарды жинау қалдықтардың түріне, оларды кәдеге жарату әдістеріне, қалдықтарды өткізуге, сақтауға және орналастыруға сәйкес бөлек жүргізіледі.

Өндірістің және тұтынудың барлық түзілетін қалдықтары Мамандандырылған ұйымдарға қайта өңдеуге және сақтауға беріледі.

Қалдықтарды жинақтау лимиттері жобалық құжаттамаға сәйкес белгіленген және жылына 4106,99 т құрайды

Жер үсті және жер асты суларына әсері

Карьерді пайдалану процесінде жер асты және жер үсті суларының ластану қаупі өндірістік ағындардың пайда болуын көздемейтін технологиялық операциялардың ерекшеліктерін ескере отырып, барынша азайтылды.

Ашық су объектілерінен алыс орналасқан жерді ескере отырып, жер үсті суларының ластануы алынып тасталады. Жер үсті суларына әсері жоқ.

Кәсіпорын іргелес аумақтың жер үсті су объектілеріне тікелей ағызуды жүзеге асырмайды, сондықтан жер үсті және жер асты суларына тікелей әсер етпейді.

Слайд 9. ЖЕР ЖАМЫЛҒЫСЫНА ӘСЕРІ

Экспозицияның негізгі түрлері:

Жер жамылғысына физикалық-механикалық әсер бөлінген учаске шегінде аршу, тазарту, өндіру және үйінді жұмыстарын жүргізу арқылы жүзеге асырылады.

Тау-кен жұмыстары басталғанға дейін топырақ-өсімдік қабатын алып тастау және жинау (аршу жұмыстары) жүргізіледі. Алынатын аршылған жыныстарды (топырақ-өсімдік қабаты (ПРС)) сақтау және оларды бұзылған жерлерді рекультивациялау кезінде пайдалану мақсатында жобада бульдозерлі перифериялық үйінді қалыптастыру көзделген. PRS қоймасы карьердің периметрі бойынша қарастырылған. Топырақ карьеріне өндіру жұмыстары аяқталғаннан кейін РҚББ бөлімімен бұзылған жерлерді рекультивациялаудың жеке жобасы әзірленетін болады.

Ластанудың ықтимал көздері:

* Құрылыс және көлік техникасы;

* ағып кету және апаттар кезіндегі технологиялық жабдық;

* өндіріс және тұтыну қалдықтары.

Табиғатты қорғау шаралары:

* жұмыс жүргізу регламенттерін сақтау;

* топырақтың құнарлы қабатын алып тастау және сақтау, содан кейін қалпына келтіру;

* жабдық алаңдарын тығыздау және қорғау жабыны;

* сүзуге қарсы негіздері бар қалдықтарды уақытша сақтау аймақтарын жабдықтау;

* бұзылған жерлерді олардың құрылымы мен пайдаланылуын қалпына келтіре отырып, қалпына келтіруді жүргізу.

Қалдықтардың болжамды мөлшері мен түрлері

Слайд 10. Өсімдіктер мен жануарлар әлеміне әсері

Экспозицияның негізгі түрлері:

Өсімдіктер мен топырақ жамылғысына әсері келесі жағдайларда көрінеді:

- ұңғымалар мен уақытша инфрақұрылымды орналастыру кезінде жабынның механикалық бұзылуы (қазу, толтыру, тығыздау, жол төсеу);

- авариялар, ағып кету және булану салдарынан топырақ пен өсімдіктердің мұнай өнімдерімен, бұрғылау ерітінділерімен және қалдықтармен ластануы.

Табиғатты қорғау шаралары:

- бұзылған жер көлемін азайту;

- жұмыс технологиясын және техниканың қозғалыс бағыттарын сақтау;

- қалдықтарды сақтау орындарында қорғаныс жабындарын жайластыру;

- бұзылған аумақтарды қалпына келтіру;

- өсімдіктер мен топырақтың жыл сайынғы мониторингі (жай-күйі, құрамы, қалпына келуі).

Слайд 11.

Слайд 12 қалдықтарды басқару шаралары

Мақсаты:

Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің талаптарын сақтауды қамтамасыз ету және қалдықтардың қоршаған ортаға теріс әсерін болдырмау.

Қалдықтарды басқару иерархиясы (ҚР ЭК 329-бабына сәйкес):

1. Қалдықтардың пайда болуын болдырмау
2. Қайта пайдалануға дайындық
3. Қайта өңдеу
4. Қайта өңдеу
5. Жою

Объектіде іске асырылатын іс-шаралар:

1. Қалдықтардың пайда болуын болдырмау:

* Шикізат пен материалдарды сатып алуды оңтайландыру (тек қажетті заттарды сатып алу);

* Шикізат пен материалдарды толық пайдалану;

* Қайта пайдалануға болатын контейнерлер мен қаптамаларды қолдану;

* Қызметкерлердің экологиялық сауаттылығы мен біліктілігін арттыру.

2. Қайта пайдалану және қайта өңдеу:

* Қалдықтарды түрлері бойынша сұрыптау және бөлек жинау;

* Қайталама ресурстарды лицензияланған ұйымдарға беру.

3. Жою және жою:

- * Қолданыстағы шарттар негізінде Қалдықтарды кәдеге жаратуға немесе көмуге тапсыру;
- * Объектіде қалдықтарды уақытша сақтау шарттарын бақылау.

Ұйымдастыру-техникалық шаралар:

- * Ықтимал ластануды жинау үшін қатты жабыны және еңісі бар арнайы алаңдарды жайластыру;
- * Арнайы көлікпен қалдықтарды уақтылы шығару;
- * Тиеу/түсіру үшін механикаландырылған құралдарды пайдалану;
- * Ыдыстың жай-күйін бақылау және тасымалдау кезінде ағып кетудің алдын алу;
- * Қалдықтарды олардың физика-химиялық қасиеттеріне қарай бөлу;
- * Қалдықтарды тиісті қызмет түрлеріне рұқсаты бар лицензияланған ұйымдарға ғана беру.

Бақылау және есеп беру:

- * Қалдықтардың есебін жүргізу: көлемі, құрамы, түзілу және қозғалыс шарттары;
- * Аумақтық табиғат қорғау органдарына есептілікті уақтылы ұсыну;
- * ҚР Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес қалдықтарды паспорттау;
- * Қалдықтарды басқару қызметі кәсіпорынның ішкі нұсқаулықтары мен нормативтік құжаттарымен реттеледі.

Слайд 13. ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙЛАРДЫҢ ЫҚТИМАЛДЫҒЫН БАҒАЛАУ

Әрбір нақты объектіде авариялық жағдайлардың туындау ықтималдығы тау-кен геологиялық, Климаттық, техникалық және басқа да ерекшеліктерге байланысты көптеген факторларға байланысты. Авариялық жағдайдың туындау ықтималдығын сандық бағалау объектіні пайдалану ерекшелігін ескеретін жеткілікті толық өкілді, статистикалық ақпараттық деректер базасы болған кезде ғана мүмкін болады. Алайда, пайдалы қазбалар кен орындарын барлау және пайдалану тәжірибесі көрсеткендей, авариялық жағдайлардың туындау жиілігі жалпы заңдылықтарға бағынады, оларды іске асыру ықтималдығы сараптамалық бағалау жүйесінде болған оқиғаларға ұқсас болуы мүмкін.

Кен орындары мен инфрақұрылым объектілерін пайдалану кезінде авариялық жағдайлардың туындау ықтималдығын талдау технологиялық тізбектің экологиялық жағынан аса қауіпті буындарын ескере отырып, "іс жүзінде мүмкін емес авариялар - сирек авариялар - ықтимал авариялар - ықтимал ақаулар - жиі ақаулар" деген бағалау жүйесінде қабылданды. Қауіптілігі жоғары процестерге тиеу-түсіру операциялары жатады.

Апаттардың ең көп саны субъективті себептерге байланысты, яғни еңбек процесінің орындаушысының кінәсінен. Сондықтан авариялардың алдын алу және оларға қарсы күрес шараларын әзірлеу кезінде өндірістік нұсқаулықтарда көрсетілген талаптар мен ережелердің қатаң сақталуына ерекше назар аудару керек.

Слайд 14. Көзделіп отырған қызметті тоқтату жағдайларына қоршаған ортаны қалпына келтіру тәсілдері мен шаралары

Жұмыстардың қоршаған ортаның жай-күйіне әсерін азайту үшін Қазақстан Республикасы заңнамалық және нормативтік актілерінің, компанияның ішкі құжаттары мен стандарттарының табиғат қорғау талаптарын сақтауды көздейтін іс-шаралар кешені көзделеді.

Экологиялық кодекстің 238-бабының 2-тармағына сәйкес жер қойнауын пайдаланушылар жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде, сондай-ақ жерді бұзуға байланысты Құрылыс және басқа да жұмыстарды орындау кезінде өзге де тұлғалар:

- 1) иеленіп отырған жер учаскелерін олардың мақсаты бойынша одан әрі пайдалануға жарамды күйде ұстауға;
- 2) жердің бұзылуына байланысты жұмыстар басталғанға дейін топырақтың құнарлы қабатын алып тастауға және оның сақталуын және одан әрі Бүлінген жерлерді рекультивациялау мақсатында пайдаланылуын қамтамасыз етуге міндетті;

3) бұзылған жерлерді рекультивациялауды жүргізуге міндетті.

Слайд 15. ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ ШАРАЛАРЫ

Жобаны іске асыру шеңберінде техногендік әсер ету салдарын азайтуға және жұмыс аяқталғаннан кейін экожүйелердің орнықты жай-күйін қамтамасыз етуге бағытталған қоршаған табиғи ортаны қалпына келтіру жөніндегі іс-шаралар кешені көзделген. Негізгі шараларға мыналар жатады:

- * Техникалық және биологиялық қалпына келтіруді қоса алғанда, бұзылған жерлерді кезең-кезеңімен қалпына келтіру;
- * Алаңдарды дайындау кезінде топырақтың құнарлы қабатын сақтау, оны уақытша сақтау және кейіннен қалпына келтіру кезінде пайдалану;
- * Осы табиғи аймаққа тән шөптерді себу арқылы өсімдік жамылғысын қалпына келтіру;
- * Топырақтың, өсімдіктердің және атмосфералық ауаның жай-күйін бақылауды қоса алғанда, жұмыстың барлық кезеңдерінде қоршаған ортаның жай-күйін бақылау;
- * Жолдарды суару, техниканы жарамды күйде ұстау арқылы ҚМЖ кезінде шаң мен түтін деңгейін төмендету;
- * Жергілікті өсімдік түрлерін қолдана отырып, өнеркәсіптік алаңға іргелес аумақты көгалдандыру;
- * Биоәртүрлілікті бақылау және қалпына келтіру, соның ішінде құстардың ұя салатын жерлерінің жойылуын болдырмау және сирек кездесетін түрлерді қорғау;
- * Лицензияланған объектілерде кейіннен кәдеге жаратумен Құрылыс және өндірістік қалдықтарды шығару;
- * Аумақтың жай – күйіне түпкілікті түгендеу жүргізу және қажет болған жағдайда-жоғалған табиғи компоненттердің орнын толтыру бойынша қосымша іс-шаралар жүргізу.

Қоршаған ортаны қалпына келтіру жөніндегі іс-шаралар Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің, ҚР ҚН, ҚНЖЕ және салалық нормативтердің нормаларын ескере отырып іске асырылатын болады.

Слайд 16. Қоршаған ортаға әсерді бағалауды қамту саласы бойынша қорытындының талаптарын сақтау

ЖВВ материалдарын дайындау кезінде қамту саласын айқындау нәтижелері бойынша қорытындыда баяндалған ескертулер мен ұсыныстар ескерілді. Құжаттамаға мыналар кіреді:

- * жұмыс ауданының сипаттамасы және қоршаған ортаның ағымдағы жағдайы;
- * жобаны іске асырудан бас тартуды қоса алғанда, баламаларды талдау;
- * қоршаған ортаның негізгі компоненттеріне әсерін бағалау;
- * Төтенше жағдайлар мен табиғи тәуекелдерді талдау;
- * әсерді азайту, алдын алу және бақылау шаралары;
- * қоршаған ортаны қалпына келтіру және қалпына келтіру шаралары;
- * ұзақ мерзімді және ықтимал қайтымсыз салдарды бағалау.

Ықтимал әсерлер туралы есепте зерттеу әдістемесінің сипаттамасы және оны дайындауда пайдаланылған экологиялық ақпарат көздері туралы мәліметтер келтірілген. ЖВВ-ға сәйкес әсерлерді мониторингтеу шаралары бойынша ұсынымдар көзделген.

Жобалық шешімдерді іске асыру қоршаған ортаға елеулі теріс әсер етпейді. Барлық ықтимал тәуекелдер талданды, табиғатты қорғау шаралары мен экологиялық бақылау шаралары қарастырылды.

Жоба Қазақстан Республикасының экологиялық саясатына және тұрақты табиғат пайдалану талаптарына сәйкес келеді. Сындалы және ұйымдастырушылық шешімдер:

* жұмыс қауіпсіздігі;

* қызметкерлердің денсаулығын қорғау;

* экологиялық тұрақтылықты сақтау.

Төтенше жағдайларға жедел ден қою шаралары қосымша қарастырылған, бұл жобаның сенімді экологиялық қауіпсіздігіне кепілдік береді. Төтенше жағдайларға жедел ден қою шаралары қосымша қарастырылған, бұл жобаның сенімді экологиялық қауіпсіздігіне кепілдік береді.